

Vadászok és fegyverkedvelők lapja

magasles

7

Független Információs Havi Lap

2004. április – II. évfolyam 4. szám

HAJTÁS- PUSKÁK

- A vad és környezete
- Terítéken a szalonka
- A pézsmapocok vadászata
- Kutya és macska „amnesztia”
- Hogyan vadásszunk külföldön?
- Teleki Sámuel vadásznaplójából

253 Ft

**200 rugóval kevesebb,
mégis kényelmes és erős**

• személyautók kényelmét nyújtja belső tér
 • négy karosszékaváltozatot
 • két színe fényezés
 • dinamikus, szendlyevetést idéző menettulajdonságok
 • duplakabinos modell 880-essel már 3 899 900 forint + áfával

Az új generáció 2004. őszi 30-ig érteges. www.mazda.hu

AUTÓ-ÓBUDA KFT.
 AUTO-SERVIS KFT.
 1037 BP - VÁROSHÁZ UJ 125
 TEL.: 36/9614-381, FAX: 368-4929
 E-MAIL: HU2002@LEONARDOHUNGARY.COM

Mazda 82500 megtérül 290 000 forinttal olcsóbban árul.

hungaro-ARMS KFT.
LIGHTFORCE HÁRKŐVÖZSÉLET

LightForce

*kereső és puskalámpa
75 W-os izzóval,
12 V-os akkumulátorral,
sörétes és golyós fegyverhez egyaránt*

Budapest: Savikati út 111. (06-1) 213-4438
 Debrecen: Apáczai út 14. (06) 328-876, 313-840
 Miskolc: Rákos utca 28. (06) 219-431
 Szombathely: Huszár utca 1. (06) 309-334

Internet: www.hungaroarms.hu E-mail: info@hungaroarms.hu

Leica LEICA vadász-optikai eszközök

A FeHoVán kiállított demo távcsöveink akciós áron megvásárolhatók a VII. ker. Bajcsy-Zsilinszky út 5. szám alatt, a Photocom Kft. üzletében.

Info: 06 70 299-4090
Importőr: Leitz Hungaria Kft.
Madách Imre út 13-14.

MEGHOSSZABBÍTOTT FEHOVA AKCIÓK, LEHETŐSÉGEK, AJÁNLATOK:

- demo- és kiállítási darabok akciós áron
- bármilyen használt távcsövet minimum 15.000 Ft értékben beszámítjuk**
- ULTRAVID távcső vásárlása esetén távmerő 19.990 Ft-ért**
- LEICA DUOVID 8+12x42 akció - **spektív akció**
- kipróbálási lehetőség TRINOVID, DUOVID és ULTRAVID keresőnkre, TELEVID speklívjeinkre és távolságmérőnkre

* 32 mm vagy nagyobb frontlencsés távcső vásárlása esetén.
** Távcsőveikenél: 1 db távolságmérő 8x50, 10x50 és 12x50 ULTRAVID vásárlása esetén (korlátozott darabszámban, már csak 11 db).

Erről olvashat

	Lőpor / Kovács László	
	A hónap puskája: Sauer karabély	4
	A hónap tölténye: Kívánatos kaliber	6
	Hajtáspuskák	22
	Legjobb fegyver gyakorolni: A légpuska	35
	Vadászmozaik	5, 7
	FeHoVa 2004	15
	Szafarivadászok I. találkozója	20
	A hónap vadja / Márok Tamás: Szalonkáról varázs nélkül	8
	Vendégoldal / Dr. Kalotás Zsolt: Erdei szalonka – búcsú vagy folytatás?	10
	Erdőn, mezőn / Németh Kálmán: A pézsmapocok és vadászata	12
	Takács Szabolcs: A közönséges és a mezei görény nyomai	14
	Márok Tamás: Megmenekülnek a kóbor kutyák, macskák	28
	Vadásztarisznya / Halmágyi Takács István: Külföldi vadászatok I.	16
	Csaholó / Kammermann Péter: Storcz Máttyás Kupa (véreb fővizsga)	24
	Kuriózum / Hangay György: Kiniglik dicsérete	25
	Dr. Vojnits András: Teleki Sámuel vadásznaplójából / A lovagias orrszarvú	32
	Háttér / Karakas István: A vad és környezete	30
	Naptár / Április	36
	Vadászpiac	38
	Börze	47
	Kedvezménykuponok	48
	Terjesztő partnereink	49
	Előzetes / Májusi számunkból	50

Ebben a lapszámunkban az alábbi partnereinkről talál bővebb információt

Armes Lebrun	51	Hungaro Arms	2	SEFAG Rt.	37
Autó Óbuda	2	Kiss & Kolláth	51	Siryus	48
Carryboy és Duna Interservice	21	Kovács és Társa	lábléc	Sólyom Fegyverjavító	37
Cont-Eco Kft.	51	Kutenics Tibor	49	Sólyom Vadászbolt	48
Diana Szakképző Iskola	37	Leitz Hungary	2	S. P. Jagd	48
Erva Kft.	52	Major Tibor	49	Szerdahelyi Kft.	29
Fenyvesi Zoltán	31	Mobilker 2000 Kft.	48	Tengerdi Kft.	27
Gémesi Tamás	5	Pagony Vadászbolt	51	Trezor Rt.	48
Hányi Vadászbolt	48	Remete Vadászbolt	37	Várerdei Kft.	48
Hegyaljai Kft.	51	Safex Kft.	31	Weidmann Kft.	37

A hónap puskája

Sauer karabély

Kovács László

A közismert német J. P. Sauer & Sohn céget ugyanúgy Suhlban, a „fegyverkovácsok városában” alapították, mint a Merckelt. Mégpedig Johann Paul Sauer, fiával, Paullal közösen, pontosan 1751-ben. Kezdetben hadipuskákat gyártottak,

s 1880 körül kezdtek áttérni a vadászfegyverek készítésére is. A második világháború végén orosz hadtestek szállták meg Kelet-Németországot, a gyárat leszerelték és a gépeket, egyebet kivitték a Szovjetunióba hadizsákmányként.

Ezek után úgy nézett ki, hogy a patinás cégnek immár végleg befellegzett. Mégsem ez történt, mert a Sauer család egyik ága a volt NSZK területén, Eckenförde városában 1951-ben újraindította a termelést. Sörétes puskákat, a híres-neves „békecsináló” hatlövetű Colt hasonmását, vegyes csövű puskákat és tolózáras golyósokat gyártva azontúl, újra a csúcsra kapaszkodtak. Hírnevük évről évre egyre fokozódik. Jelenleg körülbelül háromszáz alkalmazottja van a gyárnak és húsz tanonc.

Rendkívül elégedetten, büszkén ünnepelték meg fennállásuk 250. évfordulóját 2001-ben, sőt mi több, erre az alkalomra két jubileumi fegyverrel is előrukkoltak. Az egyik, talán a régmúltat is jelképezve, egy drilling volt, a másik pedig díszesre alakított Sauer Modell 202-es tolózáras golyós puska.

Az utóbbi típus egyik változatáról számolok be eb-

Technikai adatok

- Gyártmány: Sauer Modell S 202 Forest
- Kaliberválaszték: .308 Winchester, 8x57JS, 9,3x62
- Szerkezet: forgó tolózáras, két sorban elhelyezett hat zárszemölcsessel a csőben reteszsel.
- Csőhossz: 510 mm
- Teljes hossz: 1025 mm
- Tömeg: 3,4 kg
- Tárcapacitás: 3, illetve 5 töltény, a tár típusától függően.
- Agyazás: kétrészes, pisztolyfogásos, recézésekkel a megfelelő helyeken. Diófából kialakított, barna, ventilált gumi agyaltalppal a végén.
- Biztosítás: két gomb segítségével történik, a fentebb leírt módon.
- Egyéb: speciális célra tervezett, létrehozott fegyvertípus. Kifejezetten hajtásra való, s mint ilyen, feltétlenül a létező legjobbak közé sorolható.

ben az írásban, amelynek teljes elnevezése: **Sauer Modell S 202 Forest**. Őszintén szólva teljesen véletlenül bukkantam rá az egyik budapesti vadászboltban. Megfelelő céltávcső után vizslattam éppen, amikor a fegyverállványon észrevettem a csinos golyóst. Ha már úgyis ott voltam, kíváncsiságomnak engedve elkértem, és alaposan megvizsgáltam a fegyvert. Jól esően vettem tudomásul, hogy gyakorlatilag minden ízében-porcikájában tipikus forgó tolózáras hajtáspuskának alakították ki. Bizonyára erre utal elnevezésében a *Forest*, azaz *erdőség* szó is, mert elsősorban erdei vadászatokhoz tervezték.

Maga az alapmodell az 1990-es évek végétől ismert. A könnyen és gyorsan szétszedhető, egyszerű cső-, egyben kalibercserére alkalmas golyósok kategóriájába tartozik. A hozzáadott megfelelő szerzős szám segítségével négy fő darabra bontható szét: cső, előagy, zárttest (tok) és tus. Utóbbit ritkán szerelik le, köznapi használat esetén semmi értelme. A csőcsere úgy történik, hogy mindenekelőtt kiveszik a zárdugattyút a fegyverből. Majd az előagyat tartó csavart oldják, azt leszedve férnek a csövet rögzítő bilincshez, amelyet három csavar tart a helyén. Ezeket is eltávolítják, végül kihúzzák az eredeti csövet, s másik kerül oda, amelyet a fenti módon rögzítenek. Ez – szó se róla – kicsit komplikáltabbnak hangzik, mint az akár pusztá kézzel is három fő részre osztható Sauer M. S 202 Take Down, a legújabb változat darabokra bontása, de egy barátom bebizonyította számomra, hogy 58 másodperc alatt képes csövet cserélni megfelelő szerzős számmal az alappuskán. Természetesen nem vadonatúj darabon, hanem azon, amelyet évek óta használ. Ez sem hosszú idő... A Sauer M. S 202 Forestnél a gyors szétszedhetőséget nem is annyira a csőcsere miatt érzem főleg elő-

nyősnek, hanem inkább a kényelmesebb szállításra gondolva, pl. repülőgépen prima megoldás.

Rátérve a részletekre, a forgó tolózár elöl, két sorban elhelyezett hat szemölcsessel a csőben reteszsel, rendkívül biztonságosan. Francia mintájú gyorsítóval van kialakítva az elsütőbillentyű. Csak kibiztosított helyzetben, lövés előtt közvetlenül lehet előretolni, miáltal szuper érzékennyé válik a ravasz. Persze direkt is használható, sőt hajtásban épp az a megfelelő.

A zárttest felső részén furatok találhatók a későbbi céltávcsőszerelék érdekében. Kétféle kivehető sortár kapható hozzá, amelyet az előtte található gomb benyomásával lehet a fegyverből kiemelni. A kisebbik három töltényt fogad magába, és a helyére illetve majdnem teljesen egy síkban van annak alsó részével, míg az öt férőhelyes disznóhajtásokban ugyan célszerűbb, de kevésbé tetszetős a szemnek, mert igencsak kiáll a szerkezetből, mint valami ósdi hadipuskán, pl. Lee-Enfielden.

Biztosítása, ami az ütőszeg és elsütőbillentyűt is fogja, egyike a legkülönösebbeknek, amit valaha is láttam. Bebiztosításnál a tusanyakon látható gombot kell benyomnunk. Kibiztosításhoz viszont a sátorvas belsejében, a ravasz előtt található másik, hasonló formájú alkatrészt kell felnyomnunk. Teljesen el-

fogadható újítás, de kicsit komplikáltabb, mint amit a legtöbb golyós puskán megszoktunk. Fogalmam nincs, miért nem alkalmazták ugyanazt a megoldást, amelyik a saját M. S 90-es ismétlőjük egyik fő érdeme. Annál ugyanis egyszerű, de teljesen biztonságos tolóka található az agyonyakon. Véleményem szerint minden puskán – ahol megoldható – pontosan ez a létező legraktikusabb megoldás, anatómiai szempontból is. Jól kézre esik és az ütőszegre hat.

Agyazása kétrészes, diófából készült, emelt hátú, pisztolyfogásos. A csőve 510 mm-es, vasos kialakítású, s nagyon ellenálló ilafilon réteggel van bevonva, mint valamennyi egyéb fém alkatrésze. Szinte elnyúlhatetlen króm-molibdén ötvözetű Krupp acél alapanyagú. Mechanikai irányzék is található rajta, a célgömb vörös műanyagból van, kitűnően látszik a futó disznó sötét csuháján. 9,3x62-es kaliberben volt a kezében. Kompakt, de nem kifejezetten könnyű fegyver, nem is annak szánták. Nagy erénye, hogy céltávcsővel szerelve is prima az egyensúlya, épp a kurta, de nehéz csőve miatt. Kiválóan lehet vele „manőverezni” a fák között. Alighanem egyike a ma kapható legjobb tolózáras hajtáspuskáknak. Elsőrangú választást jelent mindazoknak, akik pont ilyen rendeltetésű golyóst keresnek, és szeretik a sok technikai újdonságot rajta. ◀

Új típusú lövésszemüvegek

Maxim elnevezés alatt modern formatervezésű lövésszemüvegekkel rukkolt elő az AOSafety cég. Erre a termékcsoportra főleg az átlagosnál könnyebb súly és a belül, felül párnázás jellemző. További információ e szemüvegtípusról a www.aosafety.com honlapon található.

Vadászmozaik

Útlevelkényszer

Kék útlevel EU-csillagokkal díszítve, amely valamivel nagyobb méretű, mint a gazdáiké, lesz a kötelező igazoló papír azoknak a kutyáknak, amelyeket az Európai Unión belül utaztatnak. Ez hivatott helyettesíteni a korábbi állatorvosi bizonyítványt. Az útlevel tartalmazza a kutya azonosítási számát, ami vagy a szokásos testrésztetoválásával, illetve a beültetett mikrochip jelzésével vehető össze, ezenkívül állatorvosi igazolásokat, pl. hogy az ebet veszettség ellen beoltották, és a féregtelenítése is megtörtént. Az új rendelkezés előreláthatóan július 3-án lép életbe.

Golyólvő sörétes

A megnövekedett igényekre tekintettel az amerikai Weatherby cég pár hónappal ezelőtt olyan 12x76 Magnum kaliberű félautomata sörétes típussal rukkolt elő, amelyet kifejezetten az abból kilövő gyöngygyolyóhoz, Brennekéhez, SL lövedékekhez konstruáltak. Modelljelzése: Weatherby M. SAS Slug Gun, csőhossza 560 mm, zártteste igen könnyű ún. 7075 T6-os számú könnyűfém ötvözetből van kialakítva, agyazása diófából formált, emelt hátú, Monte Carlo stílusú. A csövet céltávcsőszerelék számára tették alkalmassá, nyílt irányzék viszont nincs a puskán. Ez a vadászfegyver nem az USA-ban készül, hanem megrendelésre, bér-munkában Olaszországban állítják elő.

Gémesi Tamás
Preparátor
8800 Nagybánya, Levente u.20.
Tel.: 28/5273-720 Tel./Fax: 83324-194
E-mail: gemesi@btkbnet.hu

Madarak, emlősök, halak, afrikai állatok, trófeák, montírozott vadbőrszőnyegegkikészítése és értékesítése az országban a legnagyobb választékban.

Nyitva tartás:
Hétköznap: 7⁰⁰-18⁰⁰
Szombaton: 7⁰⁰-12⁰⁰
Budapesti átvételi helyünk
Schmidt Pál preparátor
1238 Lőrinc u. 14.
Tel.: 285-61-62
Nyitva tartás:
Hétfőtől-Péntekig: 7⁰⁰-15⁰⁰

A hónap
tölténye

Kívánatos kaliber

A Norma 9,3x62 kínálata

A múlt századelő alig másfél évtizede alatt több mint tízmillióan hagyták el Európát. Óriási, addig soha nem látott munkaerő-vándorlás zajlott, s csupán Németországból félmillióan utaztak a tengerentúltra, boldogulásukat, jobb életet keresve, vagy egyszerűen a kalandvágy sarkallta őket. Nagyjából Amerikában kötöttek ki, az „ígéret földjén”, de rengetegen választották végcélként az akkori afrikai német gyarmatokat, Kelet-Afrika jókora területét és a

mai Namíbiát. A vidék, ahol letelepedtek, vad volt és végtelennek látszott. Feltétlenül szükségük volt lőfegyverekre, hogy megvédjék magukat az olykor még ellenséges érzelmű bennszülöttektől, valamint vadászának, részben sportból, de inkább azért, hogy megóvják csordáikat a nagyragadozókkal szemben, s húst lőjenek az asztalra, ezzel (is) biztosítsák a mindennapi betevőjüket.

Nos, pontosan a fentiekben található az oka annak, hogy Európa máig egyik legjobb, legnépszerűbb töltényét, a **9,3x62-t** a berlini puskaműves **Otto Bock** „megkomponálta”, létrehozta. Mindez 1905-ben történt, amely különben eléggé forrongó évnek számított. Bécsben általános sztrájk, választójogi küzdelem bolygatta fel az embereket, Oroszországban pedig a január 9-ei „véres vasárnapot” követően első forradalmuk zajlott. Ugyanakkor távol öreg földrészünktől, a Kilimandzsáró vidékén, nagyjából azon a területen, ahol évtizedekkel korábban **gróf Teleki Sámuel** vezetett sikeres kutatóexpedíciót, egy szegény, de annál lelkesebb magyar vadász vadászott és gyűjtött a tudomány szolgálatában. Úgy hívták, hogy **Kittenberger Kálmán**. Nem, ő – tudomásom szerint – sosem használta ezt az az évben kifejlesztett töltényfélét, de később több honfitársa, például **dr. Mészáros Kálmán**, az abesszin császár orvosa annál gyakrabban. Volt úgy, hogy pontosan ilyen kaliberű Mauserével négy oroszlánt lőtt – egy perc alatt! S a belháború okozta zavargások alatt kénytelen volt emberek ellen fordítani a kedves fegyverét, hogy közvetlen életveszélyben megvédje magát és igazán nem számottevő vagyonkáját.

Amikor ez a töltény a hozzávaló igen erős, üzembiztos Mauser M. 98-as, eredetileg hadi zárszerkezetre készített vadászpuskákkal Európa mellett Afrikában is megjelent, még nem létezett a később oly híressé magasztosult .375 Holland & Holland Magnum kaliber. Tehát az akkortájt használatosak között mindjárt az egyik vezető helyre került, legalábbis a német gyarmatokon. Joggal, mert kiváló teljesítménye révén elsőrangúnak bizonyult a különböző antilopokhoz, nagyragadozók elejtéséhez. Vastagbőrűekhez is alkalmasnak találták, de korántsem annyira, mint a brit eredetű .450 Nitro Express vagy a .470 Nitro Express, amelyek persze duplagolyósokhoz készültek. És amikor 1912-ben megjelent a .375 Holland & Holland Magnum, amely erősebb, hatásosabb volt, sokan elpártoltak tőle. A ma-

gyarok közül pl. **dr. Nagy Endre** és **Somssich Pongrácz** kezdett veszélyes vadra 9,3-as Mauserekkel, de később mindketten átnyergeltek a .375-re. Részben azért, mert valóban megfelelőbb volt bivalyra, elefántra, másrészt pedig 1958-ban olyan törvényt hoztak Kelet-Afrikában, hogy azontúl mindenféle veszélyes nagyvadra az első lövedékátmérő határa a .375”, azaz 9,5 mm, tehát a 9,3x62-t automatikusan törölték a listáról. Antilopölővé minősítették vissza.

Észak-Amerikában rendkívül kevés európai eredetű kaliber tud érvényesülni, a 9,3x62-nek sem sikerült igazán. Pedig a híres orvos-vadász, **dr. Richard L. Sutton** váltig dicsérte, használta szülőföldjén kívül, Afrikában, a Spitzbergákon, Indokínában egyaránt. A pár esztendeje Texasban elhunyt norvég származású volt afrikai hivatásos vadász, **Finn Aagaard** is dicshimnuszokat írt róla, de ez lényegében pusztába kiáltott szó volt csak – az amerikaiak maradtak saját, hasonló teljesítményű kalibereiknél.

Európában viszont kezdettől fogva töretlen a népszerűsége. A Magyar Mezőgazdasági Múzeumban ma is megtekinthető az a 9,3x62-es Mauser ismétlő, amely eredetileg **József**

Winchester Supreme Partition Gold

főherceg birtokában volt, s a tusra szerelt emléklemez tanúsága szerint nem kevesebb mint 2730 vadat zsákmányolt vele! Köztük 527 szarvasbikát, 871 vaddisznót és 9 medvét! Egyazon puskával mindezt, ami nyilván annak ürméretét szintúgy minősíti, dicséri.

A mai szakírók között is nem egyet találunk – pl. **Bogár Györgyöt** és **Simon Szabolcsot** –, akinek pont ez a kedvence, vagy egyik fő kedvence. Voltaképpen elmondhatom, hogy aránylag sok 9,3x62-es tulajdonossal hozott össze a sors, de ezek közül egy sem akadt, aki később elégedetlen lett volna a tölténnyel. Alighanem pontosan ez a kaliber jelenti Európában a „mindenesek”, tehát minden itt előforduló vadra megfelelők ésszerű felső határát. Természetesen annak, aki leginkább özre vadászik az Alföldön, nem ezt az ürméretet ajánlom, a kisebb jobban megfelel, még akkor is, ha olykor elejt egy-két disznót, szarvast.

Ám aki főleg az erős csülkös vad nyomában jár, és kevesebb özet „gyűjt be”, annak más nem kell. Pont megfelelő számára a 9,3x62. Több cég készít ilyen munióciót, pl. az RWS, a Lapua, a Winchester, a Blaser, a PMP stb. A svéd Norma 15 grammos Vulkan lövedék-

kel is kínálja, így jobb a ballisztikája, mint a nehezebb „maggal” szerelteknek. De ezt a töltényfélét ajánlatos előbb lőtéren kipróbálni, mielőtt nagyobb mennyiséget vásárolna belőle a vadász, mert nem minden puska hordja jól. Huzagolásuk ugyanis inkább a 18,5 gramm körüliekhez van kialakítva, azokkal remekelnek leginkább. Amúgy 14,6-tól 19 grammig terjed a lövedék-tömeg skálája, ami a gyári szerelésüket illeti. Ha el kellene döntenem, melyiket használjam a puskámhoz, akkor a Winchester Nosler Partition, Norma Oryx, PMP PRO-AMM és a Blaser CDP jelzésűek közül választanék egyet. 18,5 grammot, azt, amelyikkel a legjobban lőne a fegyverem. Az utóljára említett kezdő sebessége: 720 m/s, 100 méteren: 658 m/s, 200-on: 599 m/s. Csőtorkolati energia: 4787 joule, 100-on: 3997 J és 200 méteren pedig: 3311 J. A puskát úgy érdemes belőni vele, hogy száz méteren 4 cm-rel magasabban hordjon. Ebben az esetben 50 méteren 2,1 cm, 150 m-en 0,3 cm magas lövést kapunk, míg 200-on 9,4 cm-t esik a lövedék. Nagyon szép röppálya, ezen belül minden, kontinensünkön vadászható nagyvadat biztosan öl, leterít.

K. L.

Fegyveralkatrészek katalógusa

Idén is megjelent az USA talán leghíresebb, de mindenképpen leggazdagabb választékot kínáló vadászfegyver-alkatrészeket bemutató katalógusa, a BROWNELLS márkanevű, amely persze főleg a puskaművesek dolgát könnyíti meg, de a vadászoknak szintén hasznos lehet, ha saját részükre készülnek golyós puskát „építtetni”. Ugyanis rengeteg jó tipp, ötlet meríthető belőle. 29 ezer különböző alkatrészt sorolnak fel a könyv lapjain, rengeteget képeken is bemutatnak. Rövid, hasznos tanácsadások sem hiányoznak belőle. 440 oldalas, témájában mindentudó mű, ára az USA-ban 5 dollár, Európában hozzájutva pedig a duplája. A www.brownells.com honlapon lehet megtekinteni és rendelni.

A szélsőséges zöldek hisztériája miatt, az ő követelésükre egyes amerikai kutatók azzal foglalkoznak, hogy a közeljövőben helyettesítsék a golyós töltények lövedékeiben található ólmot, más, környezetbarát anyaggal. Richard Lowden, a Lockheed Martin Energy Systems vállalat és Roy Kelly, a Delta Defences-től foglalkozik ezzel a kérdéssel az US Department of Energy megbízásából, anyagi támogatásával. S úgy tűnik, hogy rábukkantak a megoldásra. A modern fémperkohász-

Mi kerül a lövedékbe?

technikának köszönhetően lehetőség nyílik a volfrámot és az ónt megfelelő arányban keverve nagy nyomással egyesíteni, ami kiváló helyettesítője lehet az egyelőre sokkal olcsóbb ólomnak. A lövedék belső magját, ha 57% volfrám- és 43% ónporból sajtolják egybe, akkor fajsúlya megegyezik az óloméval. Egyelőre pisztolytöltények esetében próbálták ki az új anyagot. A lövedékek teljesek, illetve részben

Olasz félautomata golyós

A főleg kiváló öntöltő söréteseiről nevezetes talján Benelli cég immár kifejlesztett egy gázdugattyús működésű golyós vadászpuskát is, Benelli Modell R1 márkanev alatt. Egyelőre csak .30-06 Springfield és .300 Winchester Magnum ürméreteket gyártják, de még az idén alaposan megnő kaliberválasztéka. A puska tárkapacitása négy töltény (három a magnumnál), csőhossza 560 milliméter (610 mm). Rendkívül modern formatervezésű, teljesen üzembiztos fegyver, minden Európában előforduló nagyvad elejtésére megfelel.

Alighanem komoly konkurenciát fog jelenteni a már évtizedek óta színen lévő, hasonló konstrukciójú Remington és Browning félautomata golyósoknak.

Vadász mozaik

köpenyesek voltak, 9 mm-es átmérőjű, 8 grammos tömegűek. A teszt során kiderült, hogy ugyanolyan jó ez a környezetbarát anyag, mint a régtől fogva használatos ólom, pontosságra, kezdő sebességre, minden lényeges szempontból nézve és mérve. Egyedüli hátlütője a dolgoknak, hogy a helyettesítő anyag előállítására igen költséges. Optimista becslés szerint is az ilyen lövedék minimum 3-5-ször többbe kerül az eredetinel, ami persze az egész töltényt alaposan megdrágítja.

Szalonkáról varázs nélkül

Márok Tamás

A szalonkáról és vadászatáról annyi varázslatosat összeírtunk már, s most eljött az ideje a varázs nélkül való írásnak. A méla áhítat után akár élvezhetnénk is az érvelő tárgyilagosság hangnemet, ha a játék nem a bőrünkre menne. A tét nem kevesebb, mint a szalonkázás maga, azaz a tavaszi szalonkavadászat, amelyet néhányan be akarnak tiltani. Próbáljuk hát józan érvekkel is megvédeni!

A tavaszi szalonkázás a legfelelőbb vadászélvezetek közé tartozik. Az első és legfontosabb, amit le kell szögeznünk, hogy ez küzdelmünkben használhatatlan érv. Sőt ellenérv! Minél élvezetesebb egy-egy faj vadászata vagy adott vadászati módja, az elszánt zöldek annál inkább küzdenek ellene. Ezért nyomatékkal kérem vitázó kedvű vadásztársaimat, hogy efféle indokokat soha ne vegyenek elő, hisz vitapartnereiket az csak bősztí, szemernyit sem javít helyzetünkön.

Ami mármost a szalonkát illeti, van más érvünk is épp elég.

1. Az első és legfontosabb, hogy a tavaszi vadászat semmiképp nem veszélyezteti az európai állományt. Az erdei szalonka magyarországi terítéke 1971 és 1991 között évi 1037 és 2600 között mozgott. 1992-től 2000-ig 2868-ról 8333-ra nőtt a zsákmány (*Milenniumi Vadászati Almanach 2001, 65. o.*). Az *Országos Vadgazdálkodási Adattár* szerint 2001-ben 9538, 2002-ben 7640 került terítékre, s tavaly alighanem még kisebb volt zsákmány, mert rosszabb szazonunk volt. Az utóbbi évek jelentősen növekvő magyar terítékének alapvető oka az, hogy egyre több vadász fordul e különös madár felé, egyre többen járnak ki várni őt. A zsákmány azonban csak úgy nöhetett folyamatosan, ha az állomány is stabil, sőt inkább növekvő volt.

A legfontosabb telelőhelyeken, az atlanti partvidéken ezzel szemben mintegy 2 millió darabot lőnek minden ősszel-télen, azaz legalább 250-szer annyit, mint nálunk.

2. Ezek után nem nagyon lenne miről beszélni, de sajnos van, ezért érveljünk tovább! Nálunk az idény

41 napig tart (március 1.– április 10.), az Európai Unió minden államában hosszabb a szezon.

3. A szalonkát mi csak hajnali és esti húzáson vadászuk, a nyugati államokban elterjedt hajtást már nem műveljük. Régebben ismeretes volt ez – úgy hívták klopfolás vagy bokrázás –, ma azonban már tilos. Nálunk személyenként naponta legföljebb 4 darab lőhető. Ám nem ismerek egyetlen vérmes, kitűnően lövő szalonkavadászt sem – pedig igen sokat ismerem –, aki ezt a keretet életében akár csak egyszer kimerítette volna. Találkoztam viszont számos szenvedélyes szalonkázóval, aki betartja a német ajánlást, és egy szezonban csak egyetlen madarat lő. Ám ha ezt már meglötte és fölvette, továbbra is kijár, pusztán hallgatózni, leskelődni, élvezkedni. S mind a két korlátozás – önkorlátozás. Mi, vadászok, magunk vállaltuk – az egyiket törvényben, a másikat szokásjogban. Mindkettő azt fejezi ki, hogy ennél a vadászati módnál milyen fontos az élmény, és mennyire lényegtelen a zsákmány nagysága, avagy pontosabban: a cupa.

4. A lesvadászati mód egyáltalán nem zaklatja a madár élőhelyét, egész nap és egész éjjel nyugton hagyjuk őt, kutyát nem küldünk rá, erőszakkal nem kényszerítjük helyváltoztatásra. Zöldszóval: ez a szó szoros értelmében környezetbarát vadászat. Hogy ehhez képest mit jelent, ha kutyákkal és sok emberrel áthajtjuk a szalonkás erdőket – ezt nem részletezem, mert minden természetet ismerő ember föl tudja mérni.

5. Az EU idevonatkozó irányelve szerint biztosítani kell, hogy a költöző madarakat ne vadásszák szaporodási időszakukban, költőterületükre vonulásuk

során. A szalonka nálunk csak ritkán fészkel, igazi szaporodóvidéke tőlünk északra terül el. Magyarországi fészkelő állományát 40-60 példányra teszik. Nem mondhatjuk, hogy a vadászat a költést befolyásolná.

6. Az EU legtöbb tagállamában nem vadásznak tavasszal szalonkára, Ausztria legtöbb tartományában azonban igen! Megvan hát a példa, amelyre hivatkozhatunk.

7. 2002-ben francia szalonkakutatók jártak nálunk, és megvizsgálták az elejtett madarak nemi aktivitását. Ezt egy ötfokozatú skálán 1-2 közé tették, ami azt jelenti, hogy március–áprilisban elejtett szalonkánk még nincsenek szerelemkorszakukban. A nálunk költő madarak párosodása pedig valószínűleg tőlünk délebbre, vagy a magyar vadászidény után történik.

8. A tavaszi húzáson elejtett madaraknak nagy többsége hím. A soproni egyetem szalonkakutatósi programjában 1990 és 2000 között 1163 példányt vizsgáltak meg, és a kakasok aránya 76% volt. (FARAGÓ SÁNDOR: *Hogy megmaradhasson a tavaszi szalonkavarázs*, Nimród, 2002. március, 4–6. o.) Mások még magasabb rátát észleltek. Mivel egy hím több tojót is képes megtermékenyíteni, ezért ez a vadászati mód kedvezően hat a faj szaporodási esélyeire. Őszi hajtásokon a kakasok aránya 50 százalék alatti, több tyúk esik, mert az jobban kitart a kutya előtt.

9. Az európai szalonkaállomány jó állapotban van, visszaesést nem látnak a kutatók, sőt az utóbbi években enyhe növekedést regisztrálnak. *Merán Fülöp*, a neves magyar származású Ausztriában élő vadász-

író 1940 óta nem tapasztalt csökkenést, sőt a legtöbb szalonka szerinte az 1990-es években volt. Nyugati kutatók az európai szalonkaállományt 16 millióra becsülik, és stabilnak tartják.

10. A szalonkát a vadászok titokzatos madárnak tartják, de még titokzatosabb ő az ornitológia számára. Amit tudunk róla, azt jórészt vadászok megfigyelései alapján tudjuk. A soproni egyetem szalonkakutató programja keretében évről évre sok-sok vadász küldi be megfigyeléseit, méri le aprólékosan lőtt szalonkáit. Ha betiltanák a tavaszi vadászatot, a tavaszi megfigyelések száma is drasztikusan lecsökkenne, a tudomány is szegényebb maradna.

11. Végül pedig egy látszólag érzelmi, valójában szakmai érv. A tavaszi szalonkavadászat benne van a magyar vadászati hagyományban. Ugyanúgy, ahogy a sarvasbögés, az őzhívás, a dámbarcogás is benne van. Nincs kétségem, hogy unatkozó széplelkek előbb-utóbb ezeket is célba veszik, és be akarják tiltani. Elszántan kell védeni tőlük nemzeti hagyományainkat. Ebben a küzdelemben a valódi konzervatív embereknek kellene harcostársainkul szegődni. E vadászati szokások ugyanolyan szerves részei magyarságunknak, mint mondjuk a mohácsi busójárás, a hortobágyi gulyák és nyájak, a magyar népművészet vagy a Szent Korona. A svédek például nem engedik a tavaszi szalonkázást, sem az őzhívással való baklövést. Ám mindezt nem azért tiltják, mert nálunk fejlettebbek lennének, hanem azért, mert más a tradíciójuk. Mi nem bántjuk az övéket, ők is békén hagyhatják a miénket.

(Blaumann Ódón felvételei)

Erdei szalonka – búcsú vagy folytatás?

Dr. Kalotás Zsolt

Az egyéni vadászat öröme – meghitt kettesben lenni a természettel – az erdei szalonka vadászatában ötvöződik a társas vadászatok felszabadultságával, hiszen a szalonkázó mindig megosztja élményeit, tapasztalatait vadásztársaival. A természetvédők közül is sokan gondolják, hogy vadászati formák közül az erdei szalonka vadászata az, amely érzelmi töltetét tekintve megkülönbözteti a „érdekből” és a „szívből-lélekből” vadászokat. A szalonkavadász végképp nem gyanúsítható azzal, hogy „húsvadász”, hogy trófeák utáni vágy vagy anyagi érdek motiválja, hiszen a lesek többségében még lövéshez sem jut, és szerencsésnek mondhatja magát az, aki nagy ritkán „felvesz egy-egy madarat”. Bármennyire is igyekszünk ezt a kérdést kizárólag szakmai alapokon, az érzelmi töltet mellőzésével vizsgálni, mindig arra jutunk, hogy ez hazai viszonylatban nem lehetséges. Az erdei szalonka vadászatának kulturális hagyományai mélyen gyökereznek, és összefonódnak a hazai madártani kutatások kibontakozásával. Nem sokan gondolnák, hogy a Magyar Madártani Bibliográfiában szereplő, madarakkal foglalkozó közlemények között az erdei szalonkáról írott cikkek vezetnek a listát. Több írás született erről a „rejtélyes szellemmadárról”, mint bármely más hazai madárfajról. A Magyar Madártani Intézet egyik nemzetközileg is elismert eredménye volt például a tavaszi szalonkavonulás adatainak évtizedes gyűjtése és feldolgozása, amelyből olyan, a mai napig hivatkozott publikációk születtek, mint *Hegyfoky Kabosnak az időjárás és a szalonkavonulás összefüggéseit elemző* cikke, vagy *Schenk Jakabnak az erdei szalonka európai vonulását értékelő* nagyszabású munkája. Nem lehet szó nélkül elmenni amellett sem, hogy a Madártani Intézet a múlt század első harmadában – Európában egyedülálló módon – minden tavasszal kiadta az erdei szalonka vonulásának prognózisát, amelyet a hazai vadászok mindig nagy figyelemmel kísértek.

Ennyi bevezető után illik rátérni a probléma lényegére. A Magyar Köztársaság Európai Unióhoz csatlakozása azt is jelenti, hogy hazánknak jogrendjében is alkalmaznia kell az Unió irányelveit. A vadon élő madarak védelméről rendelkező 79/409/EGK irányelv 7. cikkelye tiltja a mellékletekben szereplő vadon élő madárfajok vadászatát a „szaporodási időszakban és a költőhelyükre történő vonulásuk során”. Ez az esetünkben szó szerint úgy értelmezhető, hogy a Magyar Köztársaságnak 2004. május 1-jétől meg kell szüntetnie az erdei szalonka tavaszi vadászati idényét!

Ha szakmai alapokon állva kívánunk véleményt alkotni, meg kell vizsgálnunk, hogy az erdei szalonka európai és magyarországi állománya pillanatnyilag milyen helyzetben van, de az sem mellékes kérdés, hogy Európában – ezen belül az EU országaiban – milyen vadászati idényekkel és milyen módszerekkel folyik a faj vadászati hasznosítása. A BirdLife International 2001-ben kiadott kiadványa az erdei szalonka európai költőállományát 10 millió pár felettinek becsüli. A legnagyobb fészkelő populációk Oroszországban (kb. 10 millió pár), Skandináviában (kb. 300 ezer pár), valamint a balti államokban és Fehéroroszországban (kb. 220 ezer pár) vannak. Magyarország a faj fészkelő területének határán található. Nálunk az erdei szalonka mindig is csak lokálisan és kis számban fészkel. Becslések szerint országhatárainkon belül évszázatról függően 10-50

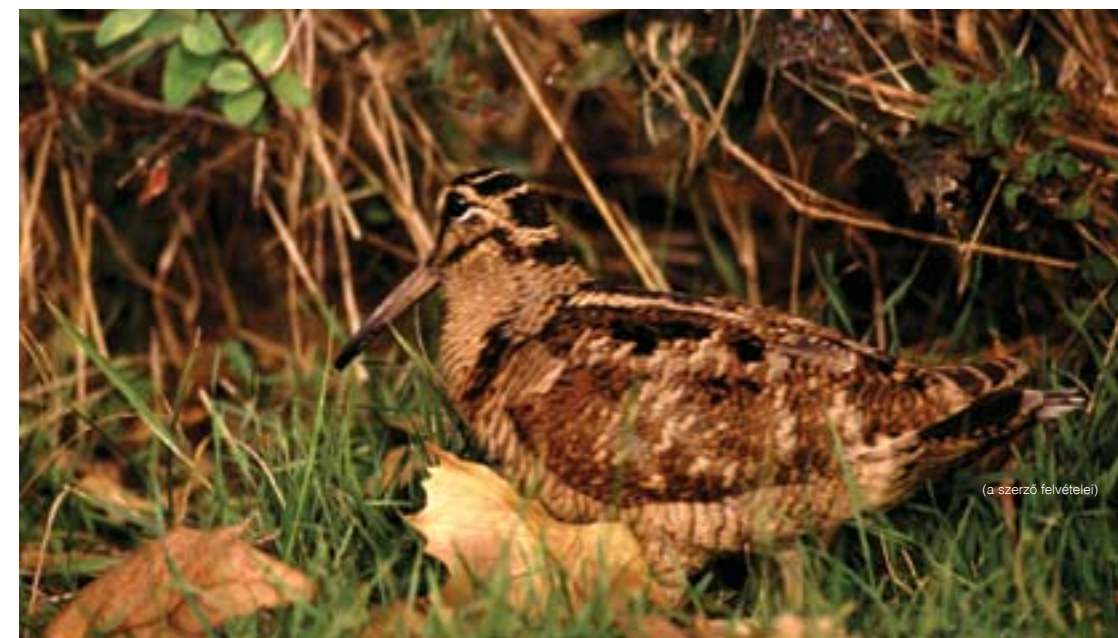
pár fészkelése valószínűsíthető. Bár a BirdLife az erdei szalonkát a sérülékeny fajok kategóriájába sorolja. Az utóbbi években azonban a faj európai állománya a jelentős vadászati hasznosítás ellenére összességében nem csökkent. Csupán Nagy-Britannia költőállományában tapasztaltak jelentős visszaesést, ugyanakkor Írországban nőtt a populáció. Az európai teríték viszont az elmúlt években összességében növekedett. A statisztikák szerint Európában évente 3 milliónál többet hoznak terítékre. Mintegy 1,5 milliót ejtenek el Olaszországban, 1,3 milliót Franciaországban, de a brit szigeteken, Oroszországban is százezres nagyságrendű a teríték. Az EU országaiban Ausztriában, Svédországban és Finnországban tavasszal (is) vadásznak erdei szalonkára, de ezeknek az országoknak a terítéke együttesen sem éri el a 40 ezer példányt. Kelet-Európa legtöbb országában tavasszal és ősszel is vadásszák a fajt. A Nyugat- és Dél-Európában folytatott őszi vadászatokon a terítékre került madarak ivararánya közel van az 50-50 százalékhöz, ami azért jelent gondot, mert az erdei szalonka poligámiában él, azaz a populáció fejlődése szempontjából kedvezőtlen, ha az ivararány a hímek irányába tolódik el!

A magyar teríték az elmúlt 10 évben 6-9 ezer között alakult. Ez jelentősen meghaladja a 20-30 évvel ezelőtt évente lőtt 2-3 ezer példányt, de a jelenlegi európai terítéknek még a 0,3 százalékát sem éri el! Az utóbbi évtizedben – a potenciális hazai költőállomány kímélete érdekében – csökkentették a vadászidény hosszát (jelenleg március 1-jétől április 10-ig vadászható). A szalonkázás ugyanakkor népszerűbb lett, nőtt a szalonkára vadászók és ezzel együtt a szalonka-vadásznapok száma. Az adatokból elemzések nélkül is látható, hogy a Magyarországon átvonuló erdei szalonkák létszáma nem csökkent! Az erdei szalonka hazai terítékvizsgálatai szerint a lőtt madaraknak 60-75 százaléka hím volt, ami azt igazolja, hogy a kora tavaszi húzásokon elsősorban a kakasok kerülnek terítékre. Szakmai mérlege-

lés kérdése, hogy eldöntsük, a tavaszi vagy az őszi vadászati szezonok kedvezőtlenebbek-e az állományra. A teríték ivararányában mért lényeges különbségek azt mutatják, hogy az őszi vadászatok a terítéknagyságot is figyelembe véve sokkal jelentősebben rontják a populációk ivararányát, mint a tavasziak!

Bár sok madárvédő elvből ellenzi az erdei szalonka vadászatát, természetvédelmi szempontból mégis több érv szól a jelenlegi tavaszi szalonkavadászat megtartása, ugyanakkor szigorítása mellett. Célszerű lenne a vadászati idény rövidítése (március 1-jétől március 31-ig), és a naponta felvehető madarak számának mérésével. Ezzel minimálisra csökkenthető lenne az a veszély, hogy esetleg a nálunk fészkelők károsodnának. A vadászati szezon csökkentésével – tapasztalatok szerint – a teríték ivararánya tovább nőhet a kakasok javára, tehát a tojók még kevésbé lennének veszélyeztetve! A tavaszi szalonkavadászat – bárki bármit is gondol róla – nálunk hosszú távú állománymonitoringnak minősül. A vadászat beszüntetése esetén nem valószínű, hogy a jövőben bármilyen módon képet kaphatnánk az erdei szalonka állománymozgásának irányáról! Nem elhanyagolható az az emocionális hatás, amit az egyéni természetvédő-vadász fellépés jelenthetne a két szakterület jövőbeni együttműködésében.

Mi a teendő? A csatlakozást követően a kormány a vadászati hagyományokra és a fenntartható hasznosításra hivatkozva derogációt (felmentést) kérhet az erdei szalonkára. A 79/409/EGK irányelv 9. cikkelye felsorolja azokat az eseteket, amelyeknél felmentés adható a 7. cikkelyben leírtakra. Ezek közül azonban csupán egyet, a c pontot emelem ki, amely megítélés szerint alkalmas lehet a kedvező döntés kikényszerítésére. Megadható ugyanis a felmentés „szigorúan szabályozott feltételek mellett és szelektív alapon, egyes madarak kis számú befogásának, tartásának vagy egyéb ésszerűen megindokolt hasznosításának engedélyezése érdekében.” Bizzunk benne, hogy bölcs döntés születik! ◀

(a szerző felvétele)

(Forrány Csaba felvétele)

„Szegény ember szalonkája”

A pezsmapocok és vadászata

Németh Kálmán

A pezsmapocok Észak-Amerikából származó, hazájában értékes prémjéért keresett és vadászott vadfaj. Zömök, hengeres testű, hossza kb. 30 cm, amelyhez még közel azonos hosszúságú fark járul. A nőstény testtömege 1–1,2 kg, a hím 1,2–1,4 kg. Táplálékát elsősorban a vízparti növények víz alatti, friss rügyei képezik, de fogyaszt állati eredetű fehérjét is, amit az élőhelye körül elszórt számos kagylóhéj is bizonyít.

A pezsmapocok az 1900-as évek elején került Európába. Egy cseh tenyészetből egy felhőszakadás alkalmával számos példány szabadult ki, amelyek olyan életképesnek bizonyultak, hogy mintegy 30 év alatt egész Európát elárasztották, egyes források szerint még a brit szigetekre is átjutottak. Ma már hazánk minden olyan területén megtalálhatók – sőt gyakoriak –, ahol az élettér számukra kedvező.

A pezsmapocok víz közelében, folyók-tavak szegélyén él. Előszeretettel választ olyan helyet, ahol a part talaja laza, könnyen átható, és a víz szintje kevésbé ingadozik. A leírtakból következik, hogy ilyen területet leginkább a halastavak környékén talál, ahol a mesterséges töltés földjét könnyen megbonthatja, és a víz szintjét az ember az év jelentős részében egyenletes szinten tartja.

A part talajába a pezsma üregeket váj, amelyek bejárata a víz szintje alatt 10–20 cm-rel található. A bejáraton bebukva, a víz szintje feletti üregben él, itt tölti a nap jelentős részét, és itt neveli kölykeit is. A mi éghajlatunk alatt általában kétszer fial, először május első felében, majd július–augusztusban. A felnevelődő 4–6 kölyök együtt marad, anyjukhoz is kötődnek, és „bandát” alkotva az üregben együtt telelnek át. Ilyenkor az időjárás viszontagságaitól a vastag földréteg védi őket, amelybe szükség szerint szellőzőlyukakat vájnak. A faj vitalitására jellemző, hogy ha a partoldalban nem tudnak megfelelő barlangot kialakítani, a pezsma – a hódhoz hasonlóan – a tavakon várat építenek, amelynek anyagául sás, nád, hínár szolgál. A víz szintje fölé kb. 50–80 cm-rel magasodó, 1,5–2 m átmérőjű pezsmavár messziről tanúskodik az állat jelenlétéről.

A jég olvadásakor, a tavasz első napján aztán pezsdül a pezsma élete: egyrészt a fajfenntartás, a párkeresés ösztönétől hajtva, másrészt új territórium után kutatva hosszan és gyakran úsznak a vizek felszínén, fittyet hányva egyébként

nagyon rejtett és óvatos életmódjukra. Ez az időszak jelenti a pezsma vadászatának fő szezonját, amely gyakorlatilag március elejétől április közepéig, végéig tart.

A pezsmapocok vadászata rendkívül szórakoztató. Az erdőben gazdag területek már-cius-áprilisi szórakozási lehetősége a szalonkavadászat, amelynek hangulatát, varázsát sokan leírták már. Az erdőben szegény, de vizekben gazdag területen vadászók sokat veszítenek, ha a végre kinyíló tavasz estéin, hajnalain nem kísérlik meg a pezsma vadászatát, én legalábbis sok örömet találtam benne, és az általam „megfertőzött” barátaim is igaz pezsma vadászok lettek.

Ebben az időszakban nem nehéz a pezsmapocok vadászata. Szélsőséges időt választva, a szürkületi órákban sétál a vadász a vizek partján 10-es söréttel töltött puskájával, a víz mozdulását, csillanását figyelve. Ha mozgást észlel – kiváltképpen ha a pezsma hosszú úszását látja –, óvatosan, lehetőleg rejtve, csendes léptekkel odalopakodik, és a megpillantott vadat egyetlen lövéssel fejbe lövi. Ez pontos célzást kíván, de alapkövetelmény: a sebzett pezsma menthetlenül elbukik és elveszik, a hátba lőtt pedig semmit sem ér, egyébként értékes prémje használhatatlanná válik. A reális lőtávolság a fegyvertől függ, de nagyjából 20–25 m. Nagyobb távolságra löni nem vadászias, mert nő a sebzés és csökken az azonnali elejtés esélye. Ugyanez vonatkozik a 10-esnél apróbb vagy nagyobb sörét használatára is. A jól lőtt pezsma fennmarad a víz felszínén, és alkalmas ággal, náddal, esetleg egy tekerics damil segítségével könnyen megszerezhető. A kutyás vadászat is szóba jöhet, de csak gyakorlott, megállapodott, fegyverezett kutyát vihetünk magunkkal, az izgága, tapasztalatlan eb teljesen eredménytelenné teszi a vadászatot. A leírt szituáció az alapeset, így kell kezdeni a pezsma vadászatát.

Idestova harmincnégy éve vadászom, húsz esztendeje kóstoltam bele a pezsmapocok vadászatába, ami nagyon kedves tavaszi időtöltésemmé vált. Ez idő alatt 617 pezsma-t ejtettem el, ítélje meg az olvasó, hogy ez sok-e, vagy kevés. Ahhoz mindenképpen elég, hogy számos tapasztalatot, ismeretet gyűjtsék. Írásom nem egyéb, mint ezen ismeretanyag rendszerezett gyűjteménye, kiegészítve néhány nélkülözhetetlen lexikális adattal.

A gyakorlott vadász sok olyan megfigyelésre tehet szert, amelyek az eredményességet elősegítik. Felismeri az élő, használatos pezsmapocokat, és figyelmét elsősorban azok környékére fordítja, hiszen ott az esélye nagyobb. Ismeri és jobb esetben jól-rosszul utánozni tudja a párzó pezsma hangját, amivel számos példányt előcsalhat a sásos-nádas takarásból a jó lövést biztosító nyílt vízre. Tapasztalatból tudja, hogy a vadásztól megijedő és hangos csobbanással alámerülő pezsma-ra hogyan és meddig érdemes várni. Tapasztalatom szerint legfeljebb 20 percig, lehetőleg takarásban, de semmiképpen sem ott állva, ahol a pezsma a vadászt utoljára látta.

Szeles, kiváltképpen viharos időben eredménytelen a pezsma vadászata, aminek megítélésém szerint több oka van: egyrészt a pezsma nem szívesen mozdul ilyenkor, óvatos állapotban, kerüli az olyan helyzetet, amikor a rá leselkedő veszélyt a víz, nád állandó mozgása folytán nem tudja felmérni; másrészt, ha mégis mozdulna, a vadász ugyanezen okból nem észleli azt.

További tapasztalatom – és ez a pezsma korábban ismertett életmódjával függ össze –, hogy az olyan vízben, ahol a part lapos, alig emelkedik a vízszint fölé, felesleges a pezsma keresnünk, ott nem üti fel a tanyáját, legfeljebb „átutazó” példánnyal találkozhatunk. Itt lépteinket felgyorsítva, haladjunk tovább, igéretesebb hely felé.

Ha sétánk során nád-sás kupacban jelentkező rügyét látjuk a víz felszínén, jó helyre érkezünk: ez az egyik legbiztosabb jele annak, hogy a pezsma ott él, ott táplálkozik. Ha a „rágás” friss, alig maradhat el a találkozás, az ilyen helyet utunk során többször is látogassuk meg nagyon óvatosan, akár több alkalommal is.

Előfordul, hogy vadászatunk során lőtávolon messze kívül látjuk meg a pezsmapocokot, esélyünk sem adódik annak becserkészésé-

re. Ez sem kárba vesztett tapasztalat: nézzünk az órákra, jegyezzük meg az időpontot, és a következő kiránduláson addigra rejtőzve álljunk ott. Ha a külső körülmények (időjárás, vízállás) jelentősen nem változnak, pezsmaánk következetesen jelentkezni fog, még a közben bekövetkezett pár perces naphosszabbodást is betartva.

A szezon vége felé, április második felében már-már langyos, szélcsendes estéken a teljes besötétedés előtti időben néha sorban kiülnek a pezsma a nádzsombokokra „vacso-rázni”. Ez a jelenség felhívja a figyelmet arra, hogy a pezsma szezonon a végéhez közeledik!

Ezeknek és még számos, nehezen közzétehető tapasztalatnak a birtokában az eredményesség jelentősen növelhető, a kezdeti egy vadászat – egy pezsma arány akár ennek 56-szorosára is növelhető jó területen, a legkedvezőbb év-, illetve napszakban.

Fontosnak tartom hangsúlyozni, hogy bár a pezsmapocok a jelenlegi vadászati törvény szerint egész évben löhető, ne essünk abba a hibába, hogy tényleg egész évben üldözzük. Jó érzésű ember szórakozás céljából nem vadászhat semmilyen vadra az utódnevelés időszakában, ami a pezsma esetében május első napjaitól kb. szeptember végéig tart. Október–novemberben ebből a megfontolásból ugyan már lehetnének őket, de ekkor a vizes területek gazdái inkább kacsára, libára vadásznak, arról nem beszélve, hogy az ősszel elejthető pezsma nagy része fiatal süldő, amelyeknek fejletlen prémje értéktelen. November végén aztán a pezsma elvermelnek, szinte alig láthatók a jégolvadásig, így vadászatukból ez az időszak is kiesik. Maradjon hát vadászatának szezonja a március–április, legyen a pezsmapocok a „szegény ember szalonkája”!

Említést érdemel, hogy a tavasszal lőtt, érett pezsma bundája értékes, azzal családunk nőtagjainak igazi örömet szerezhetünk; 4–5 darab elég egy kalaphoz, sapkához, 45–50 kell egy rövid és 70–80 egy hosszú bundához. (A több szempontot is figyelembe vevő, komplex nemzetközi értékelési rendszer a pezsma gereznáját jóval a rókaé elé helyezi.)

A pezsma nyúzása nem gusztusos foglalkozás ugyan, de egyszerű: a farkánál felakasztott állat két hátsó combját a farkig bevágjuk a belső oldalon, a farkat töben körbevágjuk, ugyancsak körbevágjuk az első-hátsó lábat (vagy akár le is vágjuk) csuklóban, ill. bokában. A bőrt hátulról előre haladva könnyen lefejthetjük, kinyúzzuk a fejet is. A bőrről a felesleges zsírt lefejthetjük, a lenyúzott bőrt sörével befeléd U alakú vasra feszítjük, szellős, de nem napos helyen 1–2 napig szárítjuk, majd a vasról lehúzza, molytoxszal befújva szellős helyen – pl. garázsban – felakasztva tároljuk a szezon végéig. Ügyeljünk arra, hogy a bőrök be ne avasodjanak!

Befejezésül megemlítem, hogy a pezsma természetes ellensége nálunk csak a vidra, amely előszeretettel vadászik rá. A pezsma kártétele életmódjában rejlik, az általa megfűrt töltések gyakran átszakadnak, nagy kárt okozva ezzel a tógazdáknak. Egész éven át tartó gyéritése talán ezért engedélyezett, de ez legyen a halastavak tulajdonosainak feladata! ◀

A közönséges és a mezei görény nyomai

Takács Szabolcs

A közönséges (*Mustela putorius*) és a mezei görény (*Mustela eversmanni*) rejtett életmódot folytató kisorozatok, melyek megfigyelése szerencsét és kitartást igényel. Természetesen hátrahagyott nyomaikkal gyakrabban találkozhatunk.

A közönséges görény elsősorban a lakott területek közelében él, míg a mezei ezeket a területeket kerü-

li, de mindkettő megtalálható a nagyobb erdőkben, ligetekben is. Vackukat felüthetik padlásokon, istállókban, kotorékokban, faodvakban, kőrákások alatt, valamint szénakazlakban, de befészkelhetnek csatornába is. Ezeknek jellegzetessége nincsen, hacsak az nem, hogy nehezen találhatók meg.

A két görénfaj hátrahagyott nyomaiban nem lehet különbséget fellelni. Lábnymuk 5 ujjú, legnagyobb hosszúságuk legalább 20 mm (általában 30-40 mm).

A középső ujj a leghosszabb, és a nyom alakja nyújtott. A karmok lenyomata általában látszik a nyomban. Lépéshossza kb. 20-60 cm.

Fő táplálékuk a kisemlősök, üregi nyulak, békák, gyíkok, madártojások, madárfiókák. A közönséges görény a baromfiban is végezhet pusztítást,

A közönséges görény koponyájának sematikus rajza

A közönséges görény hullatékának sematikus rajza

A görény lábnyomának sematikus rajza

(a szerző felvétele)

esetleg a tojásokat is feltöri. Mindkét fajra jellemző, hogy áldozatuknak leggyakrabban a nyakát harapják át hátulról.

A fajok hullatéka hosszú (kb. 5-7 cm), hengeres, kissé csavart, végei hegyesedők, szaga erősen bűzös. Leggyakrabban kiemelkedő helyeken hagyják ott, így könnyen észrevehető.

Ritkán, ha szerencsénk van, párázskor lehet hallani kaffogó, fújó vagy élesen sivító hangjukat.

A közönséges görény koponyájának hossza 58–64 mm, szélessége 33–45 mm, míg a mezei görény esetében a hossz 59–71 mm, a szélesség 36–45 mm. Fogazatuk tarajos zápfogakból áll, szemfogaik fejlettek. Fogképletük: 3131/3132=34.

FeHoVa 2004

Az idén a megszokottól néhány héttel korábban nyitotta meg kapuit a Szabadidő 2004 kiállítás és ezen belül a vadászok számára különösen érdekes FeHoVa. Ennek ellenére a látogatók száma az előző évihez képest nem csökkent, összességében hetvenötezeren (öt-ezerrel többen, mint az elmúlt évben!) voltak kíváncsiak a rendezvényre. A vadászprogramok közül mindenképpen ki kell emelni a nívós solymász- és kutyabemutatót és a szarvashívó versenyt, melyet idén is a tavalyi Európa-bajnok, *Fehér Péter* nyert meg.

A FeHován természetesen nagy számban képviselték magukat a vadászboltok, márkaképviseletek, de igen sok vadászszervező iroda is megjelent. Programjait nem csupán szórólapokkal és prospektusokkal, hanem preparátumokkal és trófeákkal is népszerűsítették.

A rangos kiállításra több új vadászkiadvány is napvilágot látott, közülük leginkább a Nimród Alapítvány és a Dénes Natur Műhely mívés könyveit érdemes kiemelni. Emellett minden természetbarát számára tanulságos kézikönyv lehet az Erdélyi Nimród kiadásában megjelent barnamedve-monográfia.

Több vadász- és természetfestő képeiben is gyönyörködhettünk, mások mellett *Muray Róbert* és *Prihoda Judit* is kiállította alkotásait.

A fegyvereken, használati tárgyakon kívül érdemes volt megnézni a kiállított terepjárókat is – vagy éppen azt eldönteni, melyik vadkerítés felel meg vadászterületünk igényeinek. Sokan most kedvezményesen fizettek be a hazai és külhoni vadásztutakra.

A kiállításon természetesen magazinunk is képviselte magát.

Vadász mozaik

A hajdani nagy vadásztutatók korában olyan drága és nagy vállalkozás volt idegen tájakon vadászni, hogy csak kevesek engedhették meg maguknak, és még kevesebben vállalkoztak rá. Mára gyökeresen megváltozott a helyzet. Hetekig tartó hajóút helyett órákban mérjük a repülés időtartamát, az árak is csökkentek, számos vadásztató iroda kínálja szolgáltatásait. Nem csoda, ha egyre többen kapnak kedvet a külföldi vadászatokhoz. A tapasztalatlan világutazókat azonban kellemetlen meglepetések is érhetik. Írásunkkal nekik szeretnénk segítséget nyújtani.

Kezdő világjárók útmutatója

Külföldi vadászatok

Halmágyi Takács István

Bevezetőül a nyelvtudás kérdése. Sajnos, hazánk fiai közül sokan nem beszélnek idegen nyelvet. Nekik azt tanácsolom, olyanok társaságában utazzanak, akik jól bírják valamelyik világnyelvet. Más a Mariahilferstrassén ajándékot venni, mint a világ másik felén egy drága, esetleg nem veszélytelen vadászat részleteit egyeztetni a kísérővel. Angollal és/vagy némettel a legtöbb helyen elboldogulunk, de Ázsiában (Oroszország, FÁK államok, Mongólia, Kína, Nepál stb.) érhetik meglepetések az embert. A vadászat vezetője ezeken a tájakon is (jól-rosszul) beszél valamilyen világnyelvet, de a kísérővadász már a legritkábban. Nem árt felfrissíteni a hajdani orosz nyelvtudást és elvégezni egy alapfokú pantomimtanfolyamot. Aki igazán alaposan fel akar készülni, megtanulhatja a hús legfontosabb szót a fogadó ország nyelvén.

Az első fontos kérdés természetesen az ár. Célszerű az elején először azt tisztázni magunkban, mennyit tudunk, akarunk erre a célra fordítani, és ennek figyelembevételével megtervezni az utat. Ajánlott a fokozatosság, még a legtehetősebbeknek sem javasolom, hogy rögtön a legdrágább vadászatok egyikevel kezdjék külföldi vadászpályafutásukat. Ha egy rövidebb, egyszerűbb út után úgy találják, tényleg élvezik az egzotikus vadászatokat az életben is, nemcsak karosszékben olvasva róluk, akkor következzenek a nehezebb, hosszabb túrák.

Sokakat éppen ellenkezőleg, az riaszt el a külföldi vadászatoktól, hogy nagyon drágának vélik. Pedig egy mediterrán tengerparti nyaralás áráért már izgalmas, egzotikus, élvezetes vadásztúrát lehet tenni, ennyit

pedig szerencsére sokan megengedhetnek maguknak. A külföldi vadászat már nem kizárólag a mágások szenvedélye lehet.

A következő kérdés, milyen vadat, vadakat szeretnénk elejteni, vagy hova szándékozunk utazni. Ha a vágyott zsákmányt határozzuk meg először, akkor annak kell utánanéznünk, hol, mely országokban ejtethető el. Ugyanannak a vadfajnak a különböző területeken, országokban élő példányai között hatalmas különbségek lehetnek. (Gondoljunk a magyar és az osztrák gímszarvas közötti eltérésre.) Akinek fontos a trófea mérete, ennek is nézzen utána. A vad kiválasztásánál is a fokozatosságot javaslom. Aki rögtön elefántal vagy jegesmedvével kezd, az nem fogja annyira élvezni, mint ha némi tapasztalatszerzés után cserkelne rájuk, ráadásul ilyen kezdés után kevésbé fogja izgalmasnak találni a hétköznapi vadakra való vadászatot. Aki Afrikába vágyik, annak például célszerű egy namíbiai vagy fokföldi antilopszafarival kezdeni. Azután az itt szerzett tapasztalatok birtokában jöhetnek a nehezebb vadászatok is.

Fontos, hogy tisztában legyünk saját képességeinkkel, teljesítőképességünkkel. Idősebb, testesebb, esetleg gyenge egészségű vadászok ne zergére vagy kőszáli kecskére akarjanak cserkelni. A választékban bőséggel akad olyan vadászat is, amely nem túlzottan megerőltető, mégis teljes vadászlélményt nyújt. Szélsőséges példa, hogy

az egyik cég éveken át úgy hirdette afrikai vadászatait, hogy toloszékes vadászokat is eredményesen tud vadásztatni! (Persze nem bármilyen vadra és nem bárhol!) Adottságainknak megfelelő vadászatot választani nem szégyen, vadászat közben csődöt mondani annál inkább. Cserkelés helyett a táborban, ne adj isten kórházban fekdüdni pedig egyenesen butaság!

Mielőtt döntenék, célszerű minél jobban tájékozódni. A vadászirodalom bőséges (néha túlságosan is bőséges) kínálata rengeteg információ forrása. Ne csak a régi idők nagy utazóinak könyveit olvassuk, azóta nagyon megváltoztak a körülmények. A maiak irodalmi értéke néha csekélyebb, de sokkal naprakészebbek a tudnivalókat illetően. Idegen nyelveket jól beszélőknek ajánlott a JAGEN WELTWEIT c. német nyelvű újság, amely kifejezetten a külföldön vadászóknak készül. Részletes ismertetések találhatóak benne egyes országok vadászati lehetőségeiről, egyes vadfajok feltehetőlegéről. Összehasonlítások, árinformációk is bőséggel olvashatók benne. Szintén kifogyhatatlan tárháza az információknak a Safari Club International angol nyelvű magazinja. Ezt a tagoknak automatikusan küldik, de ha nem akarunk rögtön belépni (tekintettel a borsos tagsági díjra), kis utánjárással az ismeretségi körből is kölcsönözhető.

Nézzünk utána a célország közbiztonsági viszonyainak, ha már kezd körvonalazódni, hová is fogunk utazni. Viszonylag kevesen szeretnék főszerepet játszani egy túsdrámában. Afrika egyes vidékei és némely ázsiai iszlám országok ma is meglehetősen veszélyesnek számítanak. Volt szerencsém Oszétiában két géppisztolyos testőr kíséretében vadászni, nem könnyű társaságukban belefeledkezni a zsákmányolás örömeibe. Az ilyen bizonytalan vidékeken való vadászatot halasszuk el, hátha normalizálódni fog a helyzet.

Tájékozódjunk az egészségügyi viszonyokról, ez elsőrendű fontosságú. (Persze osztrák zergevadászat vagy kanadai feketemedve-vadászat esetén ennek nincs különösebb jelentősége.) Szerencsére, a magyar járványügyi orvoslás világviszonylatban is élen jár. Pontosan meg tudják mondani, hova milyen védőoltás kötelező és milyen ajánlott, és készségesen be is adják.

Igaz, ehhez nekünk is pontosan tudni kell, hova utazunk, nemcsak az ország nevét. Némely állam meglehetősen terebélyes és egyes vidékei nagy különbséget mutatnak. Pl. Namíbia egyes részein ajánlott a malária elleni védekezés, más területein az országnak teljesen felesleges. Vegyük figyelembe, hogy egyes betegségek ellen csak ismételt oltással, hosszabb idő alatt lehet védekezést szerezni, ne hagyjuk az utolsó pillanatra a védőoltásokat.

Ha szükséges valamely védőoltás, sárga oltási igazolványunkat vigyük magunkkal az útra, és őrizzük meg, mert e nélkül esetleg be sem engednek minket a célországba. De hazajövetelünk után is tegyük el, mert a következő – esetleges – túra előtt már nem fogunk arra emlékezni, milyen oltásunk meddig érvényes.

Ismerkedjünk meg egy kicsit az ország történelmével, kultúrájával! Így majd jobban kiismerjük magunkat, esetleg nemcsak a turistáknak szánt színpalákat látjuk, hanem beleshetünk mögéjük is. Ez sok élmény forrása lehet. Azt is tudni kell, hogy a nálunk elterjedt, német-osztrák eredetű, térdnadrágos, töretes vadász kultúra nem általános a világban. Sok helyen nem hogy töretet nem adnak, de az elejtett vadnak – szerintünk – kijáró alapvető tiszteletet sem. Alkalmazkodnunk nekünk kell a helyi szokásokhoz.

Tájékozódjunk a környék állat- és növényvilágáról. Találkoztam olyan hős Afrika-vadással, aki elbűszkélkedett velem, hogy aranyérmes példányt lőtt „aból a hosszú, egyenes szarvú antilopból”. (Az oryxra gondolt egyébként.) Az ilyen ember nemcsak nevetés tárgya, sajnálatra is méltó! Hiszen a vadászat nemcsak a vadak elejtése, de a természet, az állatok szeretete, ismerete is. Ráadásul, ha megismerjük az elejteni kívánt állatfajták szokásait, sajátosságait, kevésbé leszünk ráutalva a vezetőinkre. Sokkal nagyobb élmény a vadászat, ha a az állatok felkutatásában, a helyzet kidolgozásában magunk is részt veszünk, mintha csak baktatunk a vezető mögött, és mikor azt mondja: jobbról a másodikat tessék löni! – akkor elsütjük a fegyvert. Hozzá még egyes vadak esetében eltérőek lehetnek azok a találati pontok, amelyek nagy valószínűséggel halálos lövést eredményeznek. (Persze egy jó lapockalövés a legtöbbször elegendő.) Nemcsak az

elefánt esetében fontos megismerni ezeket. Az elandantilop vadászatok sokkal mélyebb „blattot” célszerű löni, mint általában, mert alacsonyabban helyezkedik el a szíve. A pészmatulok hátát gerinctüskék teszik púposná, de ezt nehéz észrevenni a hihetetlenül vastag, tömött bundája miatt. Ha ebbe a púpba lövünk, csak könnyű sérülést okozunk. A példák napestig sorolhatók.

Az egyes vidékek élővilága nemcsak a vadász útleírásokból ismerhető meg. A számtalan ismeretterjesztő könyv mellett az egyik német iroda rendszeresen kiadja *Jagd International* c. könyvét, amelyben a fontosabb vadfajok, vadászterületek, országok bemutatása olvasható kezdő vadászok számára. Érdemes átlapozni. Sok információt kaphatunk a vadásztató irodáktól is.

Tanácsos annak is utánanézni, a kívánt vadféléseknél mekkora a tisztas trófea, példány. A helyi vezető sokszor gátlástalanul meglövetné a kis trófeájú, fiatal állatot is, mert akkor egy vadat már kipipálhat a listáról. Ilyenkor jól jön, ha tudjuk, hogy mekkora az akkora. Ráadásul sok helyen nem a számunkra megszokott metrikus mértékegységeket használják. Mivel a vadászat izgalmát közepette nehéz a váltószámok helyes használata, célszerű inch-ben, lábban is ismerni a méreteket. Aki ezekről nem tájékozódik, nem kevés pénzért sokkal kevesebb élményben fog részesülni.

Ismerjük meg az árképzés helyi rendszerét, mert ebben is nagy különbségek vannak. Nálunk az a jellemző, hogy azt a vadat és akkora trófeáját kell fizetni a vendégvadásznak, amekkorát ténylegesen el is ejt. Sok helyen a méret nem befolyásolja az árat – a darab az darab –, ugyanannyit kell fizetni a kisebb méretű, mint a kapitális trófeáért. Másutt a vadászatnak van ára, amiből eredménytelenség esetén valamennyit visszatérítenek. Megint másutt a vadászatért ugyanannyit kell fizetni, akár eredményes a vadászat, akár nem. Aki ezekkel nincs tisztában, kellemetlen élményeknek, veszekedéseknek teszi ki magát.

Van, ahol az ellátást beleértik az árba, van, ahol naponta külön kell érte fizetni. Van, ahol a helyi kilóvási engedély – *licence* – benne foglaltatik az árban, van, ahol külön fizetendő. És vannak több ezer dolláros licencdíjak éppúgy, mint 10-20 dollárosak. Ráadásul a licenc néhol csak egyfajta állatra érvényes, másutt lehető vele másfajta is – bonyolult átváltási szabályok szerint. Az sem mindegy, hogy előre meg kell venni a licenceket (mint pl. Észak-Amerikában), vagy a vadászat közben is dönthetünk a zsákmánylista bővítéséről. Ha előre meg kell venni, komoly mérlegelés kérdése, milyen vadra, hány licencet vegyünk. Hiszen, ha a szükségesnél többet vásárolunk, pénzt dobtunk ki az ablakon, a felhasználatlan engedély árát senki sem adja vissza. Ha pedig valamilyen vadra nem vásáro-

lunk licencet, lehet, hogy pont abból fogunk kapitális példánnyal találkozni, hiszen Murphy törvényei a vadászatban is igazak. Az is kérdés, a fő célnak számító vadból egy vagy két kilóvést vásároljunk – már ha egyáltalán lehet két engedélyt vásárolni. Ha egyet veszünk, és meglőjük az első valamire való példányt, rövidesen újabb, nagyobb trófeájú kerülhet puszkánk elé. Ha elengedjük a kisebbet, mert kapitálisra várunk, lehet, a végén üres kézzel megyünk haza. Ha megkettőt vásárolunk, az jelentős többletköltség. A helyes megoldás személyenként és területenként változó.

Válasszunk vadásztató irodát! Az eddigiekből már jól látható, egyedül nem boldogulunk, segítségre van szükségünk. A tapasztaltabb világjáró vadászok közül sokan közvetlenül a helyi vadászati joggal rendelkező személlyel, szervezettel veszik fel a kapcsolatot, kihagyják a közvetítő vadásztató céget. Ezt kezdő utazónak semmiképpen sem ajánlom. Ráadásul a közvetítő díja gyakran alig emeli meg a vadászat árát, mert mint „nagybani vevő”, jobb árat tud elérni az egyszer odautazó vadásznál. Érdemesebb tehát – legalábbis eleinte – vadásztató iroda segítségével szervezni a vadászatot.

Számos ilyen cég kínálja szolgáltatásait a vadászújságok hirdetéseiben és a vadászati kiállításokon. Van, akik a nagy, neves irodákra esküsznek, mások jobban szeretik a kisebb, „one man show” jellegű vállalkozásokat, mert úgy érzik, ott személyre szólóbb szolgáltatást kapnak. Erre nincs szabály, mindenkinek magának kell döntenie. De mindenképpen érdemes minél több irodával beszélni, ajánlatot kérni, információt gyűjteni. Erre remek alkalom volt a FeHoVa, és az utazástól nem ózdkodóknak a bécsi, salzburgi stb.

(Takács Szabolcs felvételei)

kiállítások. Személyes beszélgetés során olyasmi is kiderül, ami e-mailben levelezve nem. Így egyrészt rengeteg információhoz jut az ember, másrészt megtalálhatja a legelőnyösebb ajánlatot. Ez jelentheti a legszimpatikusabbnak tűnő iroda kiválasztását, de a legolcsóbb árú ajánlatot is.

Bár az egyes vadak elejtésére általában hasonló összegű ajánlatot tesznek az irodák, eltérések mindig vannak. A kisebb irodák általában olcsóbbak, mint a nagyok. Másrészt mindig előfordul, hogy valamelyik valamiért egy lehetőséget a szokásos ár alatt tud ajánlani – mert valaki az előleg lefizetése után lemondta, mert az iroda leelőlegezte, vagy más okból. Akárcsak az idegenforgalom más területein, itt is van „last minute” ajánlat. Ha valamiért nem talált rá teljes áron vevőt, a vadászati jog tulajdonosa a szezon végén akár fél áron is eladja a vadászatot, csak a nyakán ne maradjon. Rutinosabb világjárók, ha elfoglaltságuk megengedi a gyors döntést, néha megdöbbenően olcsó vadászatokhoz jutnak.

Azt is érdemes figyelembe venni, hogy míg a nagy irodák kínálata általában átfogja a teljes skálát, a kisebbek sokszor szakosodnak. Vagy mert valahol különösen jó kapcsolatrendszert építettek ki, vagy más okból. A választásnál jó szempont lehet ismerőseink véleménye, ajánlása. Általános szokás, hogy a korábban ott vadászott fizetővadászok listáját elkéri az ember, és felhív közülük néhányat, mintegy referenciát kérve. Ezt a legtöbben szívesen megteszik, mert már ők is kértek hasonlót más alkalommal. Én ilyen módon már kedves vadász cimborát is szereztem. Ilyen referenciavélemények tömege olvasható a Safari Club International magazinjában is.

Az irodák szerveznek ún. „kisért” utakat is, ilyen-

kor az iroda képviselője együtt utazik a csoporttal. Ez nemcsak némi többletköltséget, de persze hatalmas segítséget és biztonságot is jelent, nemcsak a nyelvi problémák esetében. Különösen hasznos lehet a kísérő olyan országokban, ahol az erkölcs, az ígéretek betartása a miénktől eltérő normák szerint alakul.

Az irodákkal való megbeszélések során fontos pontosan tisztázni, mi foglaltatik benne az árban, és mi nem. Bár a cégek elsősorban többsége tisztességes és korrekt, számukra magától értetődő dolgok számunkra esetleg korántsem azok. A helyi bozótrepülő ára Észak-Amerikában általában külön fizetendő. Sok helyen a trófea lefőzéséért, az állatorvosi igazolás, a CITES-engedély kiváltásáért külön kell fizetni. Szájizunket is elronthatja egy nem kalkulált kiadás, de az olykor szűköss anyagi tartalékokat is jócskán megapaszthatja.

Az alkoholfogyasztás mindenütt külön fizetendő. Bár valamirevaló vadász nem berügni utazik külföldre, mértékkel jól esik egy ital, nem beszélve a remélt ünneplésről. Ajánlatos kinek-kinek a saját ízlése szerinti italból magával vinni. Ez biztos olcsóbb és biztos ízlik majd.

A vadászat során gyakran olyan helyekre is eljut a vállalkozó kedvű nimród, ahová turistaként nem. Ilyenkor érdemes az utat egy-két nappal megfejteni és megcsodálni azt, amit ott érdemes. Ezt persze megint csak előre át kell gondolni.

Az irodák készségesen megszervezik számunkra az olykor számtalan átszállással járó repülőutat, beszerzik a repülőjegyet – természetesen illő jutalék fejében. Aki spórolni akar, foglalhatja saját magának a repülőjegyet, közbenső szállást. Aki ezt a megoldást választja, idejében foglalja le a repülőjegyet, mert egyes útvonalakon már hónapokkal előbb sem könnyű helyet kapni, vagy csak drágább osztályon, több átszállással tudunk célunkhoz érni. Érdemes odafigyelni arra, mennyi súlyt vihetünk magunkkal külön túlsúlyjegy váltása nélkül. Mongóliában például nagyon szigorúan veszik a túlsúlyt, a kézipoggyász méretét. Előfordult, hogy a túlsúlyjegy a repülőjegy árának kétszeresébe került! Egyes légitársaságoknál kérni lehet valamennyi többletsúly térítésmentes engedélyezését. Egyes, nagyobb vadásztató irodák hasonló kedvezményben részesülnek némely légitársaságoknál, cserébe az ő járataikat preferálják. Hagyjunk elég időt az átszállásokra. Ne feledjük, a repülőtérsi biztonsági intézkedések miatt tovább tart az átszállás minden utas számára, és ha a magunkkal vitt fegyvert is be kell vámolni, az akár több óráig is eltarthat. Inkább egy feleslegesen eltöltött óra a reptéren, mint lekésni a csatlakozást.

Tervezzünk rátartással! Általában indokolt egy-két nap biztonsági tartalékot hagyni az út megszerzésekor. Rossz idő, a helyi közlekedés európai mércével pontatlan volta, de egy kellemetlen defekt

következtében is csúszhat a program. Ha minden jól megy, és nem tudjuk a lefoglaltnál korábbi járatra módosítani a repülőjegyet, legfeljebb lézengünk, pihenünk egy napot. Mert ha lekésünk a hazafelé induló repülőjáratot, nemcsak helyfoglalási nehézségeink és többletköltségeink lesznek, de esetleg családunk is kétségbeesetten aggódik értünk. Ha a tervezettnél előbb érkezik meg az ember, azért még egy család sem izgulta át az éjszakát. Érkezésünk időpontjának megadásakor legyünk figyelemmel az esetleges időeltolódásra is. Hiszen a szerdán induló gép érkezhet kedden vagy csütörtökön is Budapestre.

Mielőtt foglalnánk és fizetnénk, még egyszer gondoljunk át mindent. Egy utazási iroda sem szeret pénzt visszaadni, sztoribiztosítás sem mindig köthető. Egy ismerősöm által kifizetett 50%-os előleget derűs mosollyal tartotta meg egy – addig jó nevűnek vélt – iroda, mikor az út előtt több mint egy hónappal infarktussal kórházba került. Családja csak hónapokkal később merete bevallani neki, féltek a követke-

ző rohamtól.

Ne feledkezzünk meg az esetleg szükséges vízumokról. Egy alkalommal három nappal Alaszkába való indulásom előtt jutott eszembe, hogy megfelelkeztem a beutazási engedélyről. Akkor a nagykövetség rugalmassága kihúzott a pácból, de a mai, terror fenyegette világban nem biztos, hogy ismét megúsznám szórakozottságom következményeit. Azt is vegyük figyelembe, hogy a sajnos szükséges biztonsági ellenőrzések miatt a vízum kiadása egyes országokban hosszabb időt vehet igénybe. Más, egzotikus országoknak esetleg nincs nagykövetsége Magyarországon, emiatt hosszadalmasabb a beutazási engedély megszerzése. Ha olyan országba utazunk, ahol bizonytalan a vízum megadása, előbb legyen meg a beutazási engedély, aztán foglaljuk le az utat.

Ha mindezeket teljesítve döntöttünk és lefoglaltuk az utat, kezdhetjük a felszerelés összegyűjtését és összeállítását. De erről majd legközelebb!

Szafarivadászok I. találkozója

Balatonmáriafürdő, 2004. február 21.

A találkozó színhelyét, a Tengerdi Vadászatszervező Iroda vendégházát, könnyű volt megtalálni: a később érkezőknek hosszú kocsisor jelezte a helyes utat. Ha pedig bárki kételkedett volna abban, hogy jó helyen jár, a bejáratot dekoráló pompás preparátumok és trófeák szemernyi kétséget sem hagytak afelől, hol is kerül megrendezésre a Szafarivadászok I. találkozója.

A teremben száznál is többen gyűltek össze, többségük már részt vett valamilyen szafarin. A megnyitó fényét kürtöző emelte. Végre, hiszen egy sokáig szunynyadó, egykori vadászokás tért vissza ismét!

Ezt követően *Tengerdi Győző*, az iroda ügyvezetője lépett a mikrofonhoz, s ismertette a programot, amely érdekes és izgalmas vetítésekből és előadásokból állt.

Az érdeklődők megtudhatták, hogy Afrika vadvilága ha már nem is a régi, de mindenképpen érdemes ott vadászni. Persze akadt véleménykülönbség: volt, aki szerint Dél-Afrikában, más szerint pedig Namíbiában célszerű elkezdenni az Afrika-vadászatot. Egy biztos, mindkét országot érdemes felkeresni! Aki pedig kalandra vágyik, annak Tanzánia és Zambia való, ahol nyomokban még fellelhető a romantika, mellyel egykori nagyjaink, Kittenberger és Széchenyi is találkozhattak.

Különösen érdekes volt a Kazahsztánról készült film és beszámoló, és a nap egyik fénypontjának számított az a pillanat, amikor lekerült a lepel a nap szer-

vezője által ott elejtett kapitális kőszáli kecske bak teljes alakos, művészi preparátumáról.

Kár, hogy az elhangzott előadások nem jelennek meg gyűjteményes kötetben. Talán majd legközelebb, hiszen a tervek szerint minden évben megrendezésre kerül a Szafarivadászok találkozója.

A szervezők szerint a jövőben a vadászati kultúra kérdése is homlokterbe kerül. Foglalkoznak majd a nagy elődök életével, szellemi hagyatékával is. Emellett előadások hangzanak el – egyebek mellett – a vadászirodalomról, a vadászat és a képzőművészet viszonyáról, vadászati szokásokról is.

Ám a főszerep továbbra is az érdekes és tanulságos élménybeszámolóké lesz!

Mitsubishi Pick Upok a FeHoVán

Az évtizedes múltú és egyre népszerűbb FeHoVa 2004. március 4. és 7. között fogadta az érdeklődőket. A SZABADIDŐ 2004 kiállítás keretén belül a B pavilonban kapott helyet a 11. Fegyver, horgászat, vadászat nemzetközi kiállítás.

A hagyományokhoz híven a Carryboy Hungary Kft. és a Duna Interservice Kft. ismét közös, látványos standon mutatta be termékeit, igazi trópusi hangulatot teremtve a B pavilon 4-es standján, amely kétségkívül nagy sikert aratott a látogatók körében. A csobogó vízeséssel határolt standon mindenki kellemes körülmények között ismerkedhetett meg a Carryboy ruhába öltöztetett Mitsubishi Pajero Pick Upokkal.

A pénzügyi terhek szempontjából előnyös Pick Up haszongépjárművek továbbra is őrzik népszerűségüket. A Mitsubishi Pajero Pick Up Magyarország legnépszerűbb Pick Upja. Hasznos munkatárs, amellyel páratlan élmény a szabadidő eltöltése is. A Duna Interservice-nél 2004. április 30-ig még 10% EU árelőnyvel megvásárolható. A Mitsubishi Pajero Pick Up főbb jellemzői: nagy teljesítményű turbódízel motor (134 LE), menet közben kapcsolható összkerek-meghajtás, differenciálzár és felező, szervokormány, nagy szilárdságú alvázkereket, dupla-kabinos változat 5 személy részére, kiváló menettulajdonságok terepen és országúton egyaránt. A Pajero Pick Up 4WD TD EK GL ára 3 999 000 Ft + áfa. AZ ÁFA MÉG VISSZAIGÉNYELHETŐ!

A Pick Upok csinosítására és a

használhatóságuk bővítésére egyaránt alkalmas kiegészítők iránt is megnőtt a kereslet.

Az egyik zöld színű Mitsubishi Pajero Pick Up a praktikusságot a tetszetős optikai hatással párosító kiegészítőt kapott, de az igazi csemegét jelentő Sport Lid 2 fantázianévű fedél alkalmazásával az autó megtartja klasszikus Pick Up formáját. A termék bevezetésével számos tulajdonos régi problémája oldódott meg, hiszen a Sport Lid 2 alkalmazásával nem kell lemondaniuk látványos bukócsövükről, amelynek műanyag takaróját az autó színéhez fényezték. A plató lefedésére hivatott egyenes fedél belseje kárpitozott, belső világítással és teleszkóppal ellátott erős műanyag alapokon nyugszik, természetesen az autó színére fényezve.

A Mitsubishi Pick Up ikertestvérét „Vadászcsomag” fantázianévű felszereléssel látták el. Az autó színéhez illesztett felépítményt elhúzható ablakok, belső neonvilágítás, kárpitozás, integrált féklámpával büszkélkedő spoiler, tetőcsomagtartó és fűtőszállal ellátott hátsó üvegajtó teszi komfortosá. Annak, aki Pick Up kisteherautójának terepjárós külsőt szeretne kölcsönözni, bátran ajánljuk ezt a típusú tetőt. Az akciós csomag tartalma továbbá a saválló, kártevődős gallytörőrács, a hátsó lökhárító és az elnyúlhatatlan platóbélés rakományrögzítővel ellátva.

Reméljük, hogy nemcsak a „fegyverforgatóknak”, a vadászoknak és a horgászoknak nyújtunk ezzel előnyös ajánlatot kedvenc terepjárójuk csinosításához.

(x)

Duna Interservice Mitsubishi Autószalonok és Márkaszervizek, Budapest 3 pontján és Érden. Információs vonal: 388-9175.

Carryboy Hungary Pick Up felszerelések. Információs vonal: 23/430-977.

Azzal kezdődött, hogy Koppenhágában, a repülőtéren tíz töltényt elkoboztak tőlem az ötvenből, mert nem előírászerűen, gyári csomagolásban voltak. Hiába bizonygattam a zord biztonsági őröknek, hogy a doboz, amelyben lapultak, tízszer erősebb az eredeti kartonnál, nem engedtek a 48-ból. A szabály az szabály! Még jó, hogy nem büntettek meg. Kifogásolták azt is, hogy nincs EU útlevél a puskámhoz, „csak” svéd rendőrségi engedély, de azért most utoljára még átengedtek – repülhettem Magyarországra vadászni!

Disznó- és szarvaskarvad-hajtásokon vettem részt. Az állásokra felvezető hivatásos vadász éles szemmel mindjárt „kiszúrta”, hogy egylovétűm van, és emiatt, ahová engem tett volna, oda K. barátom került. Mert, ugye, ott kondák megjelenése várható, és legyünk tekintettel a várható, elérhető teríték nagyságára. Ezzel az érvvel kénytelen-kelletlen egyet is értettem. A vadörnek feltétlenül igaza volt, mert az ismétlőpuskás mégiscsak jobb helyzetben, előnyben van, mint egy gavallér golyóst markolászó.

Elárulom, hogy abban a hajtásban egy vadat sem láttam, de huszonegy lövést számoltam, tehát társaim igen jól szórakoztak. K.-ra, aki a „helyemre” került, ugyan nem törtek hosszú tömött sorokban serte vad kondák, „csak” egyetlen jókora vadkan poroszkált arra, amelyet aztán könnyűszerrel elejtett. Sarlóit húsz centiméter fölöttinek becsültük...

Végül az utolsó előtti hajtásban a terület gazdája megelégedte a felvezető racionalizmusát, vagy csak rajtam esett meg a szíve, mert egyedül én nem lőttem még semmit sem. Mindenesetre ahová ő állt volna, engem tett ki, a hivatásos vadász halk tiltakozása ellenére. Jó hely volt, kerítés melletti kényszerváltóval. Mi-

Hajtáspuskák

vel összejötték a dolgok, sikerült egy kondából két futó malacot elejtenem a lesajnált egylovétűmmel. Aztán – egész egyszerűen nem tudtam kihagyni! – szerényen közöltem a vadörrel, hogy voltaképpen gavallérpuskával is lehet több disznót lőni ugyanabban a hajtásban, ha Diana is úgy akarja.

A negyedik, immár utolsó aznapi hajtásban megint nem láttam semmit sem; kefesűrűben álltam és közel volt a műút.

Mint a fentiekből is jól kitűnik, lehetőleg ne egylovétű golyóssal menjünk disznóhajtásra, akkor sem, ha primán összeszoktunk vele. Magam se tettem volna, ha nem kellett volna repülnöm előtte. De a könnyű, szét-szedhető, halálpontos Blaseremet egyszerűbb szállítani a szivacsos belsejű, de kemény alumíniumtáskájában, mint mondjuk a .444-es Marlin alsó emelőkaros ismétlőt, egy jóval nagyobb, hosszabb kofferban, pedig az bizvást jobban illett volna ahhoz a vadászati módhoz, amelyet gyakoroltunk.

Mivel – ha Artemisz úgy akarja – tényleg jöhetnek kondák is szaporán, ezért lehetőleg ismétlőfegyvert válasszunk. A rendszert illetően külföldön – ahol megengetett – divatosak a félautomaták, amelyek az ismétlés gyorsaságát tekintve két lövés leadása után messze „lekörik” az egyébként prima duplagolyókat. Pontosságban úgyszintén, de mivel a lőtáv ritkán haladja túl a száz métert, ezért az kevésbé számít.

Nagyszerű választás lehet az siklózáras rendszerű puská is, amelynél az előagy hátrarántásával-előretolásával ismételt a vadász, és a vadnyugati külalakot mutató kengyelkulcsosok úgyszintén. De csak akkor, ha ezen „gyorstüzelőt” nem két héttel a hajtóvadászat előtt szerzzük be, hanem régtől fogva megvan, és példásan tudunk bánni vele. Csakis jó fekvésű, azon a távolságon belül primán hordó fegyvert válasszunk. S ha több puskával is rendelkezünk, akkor lehetőleg azzal a puskával, amelyet végül magunkkal viszünk, vadászat előtt gyakoroljunk lőtérre vagy egyebütt. Ha erre nincs lehetőség, akkor pedig legalább otthon vegyük elő néhányszor, s ügyesen, de üresen célozzunk vele, ismételjünk, hogy minél otthonosabban forgathassuk a disznóhajtásban.

Egyébként igazán nem jelent túl sok előnyt, ha valaki, mondjuk, duplagolyóssal vagy kengyelkulcsossal szereli fel magát a tolozáras típusokkal szemben, amelyek Magyarországon a létező leggyakoribb ismétlőknek számítanak, mert univerzálisak. Nem „csak” 100-150 méteres gyakorlati hatótávolságú golyóssal, hanem másféle vadászatokra szintén megfelelőek. Egy nagyobb Winchester vagy Marlin kengyelkulcsost általában

vége sokkal jobb hajtáspuskának tartok, mint mondjuk a világ legjobb forgó tolozáras Mauserjét, de előnyükben rejlik a hátrányuk is – túl specifikusak. De a kiváló hajtáspuskának végül is ahhoz „szabottnak” kell lenniük.

Kaliber vonatkozásában ésszerű minimumnak tartom a 7 mm-es lövedékátmérőt és annak 10 grammos tömegét. Ezt lefelé csak az lépje át, aki nagyon biztos önmagában és a puskájában, valamint kitűnően ismeri a vad viselkedését és anatómiáját. Találunk erre is példát. *Satzger László*, a Svédországban nemrég elhunyt híres nagyvadász 6,5x55-ös kaliberű Steyr-Mannlicherrel ügködött olykor jávor-, máskor pedig disznóhajtásokon. A nála is híresebb, Somogyországban élő *Páll Endre*, *A vaddisznó és vadászata* s még féltucatnyi könyv szerzője ugyanolyan mintájú, gyártmányú golyóst választott, melynek kalibere 6,5x57. Ők azonban kivételek a sorban. Ha valaki úgy ismeri a vadfajokat, mint fent nevezettek, akkor tapasztalattal rendelkezik és kiválóan lő, akkor – ám legyen – használhat akár 6,5 mm-es kalibert is, de a többség, akikhez magamat is sorolom, ezerszer jobban jár, ha kicsit fölé választ. Ez valamit segít, ha a rohanó vadat hátrébb éri a találat. Amennyiben nagyobb átmérőjű, tömegű a lövedék – ideális esetben jól gombásodó típusú és 15–20 gramm közötti –, akkor bő vérzést okoz, és alaposan megkönnyíti az utánkeresést.

Tolozáras típusoknál nagyszerű hajtáskaliber például a 8x57JS vagy a 9,3x62. Duplagolyósnál ugyanez a helyzet 8x57JRS-t vagy 9,3x74R-t választva. Ez utóbbit melegen ajánlom minden leendő disznóölőnek, mert én is sokszor próbáltam, és sosem csalatkoztam benne. Kengyelkulcsos típusokat tekintve a két legjobb választás erre a célra talán a .444 Marlin és a .45-70 Government.

Jómagam eddig a következő töltényféllel lőttem vaddisznót (nemcsak hajtásban): .222 Remington, .243 Winchester, 7x65R, .30-30 Winchester, .308 Winchester, .30-06 Springfield, 9,3x74R, .45-70 Government. Vadászatuknál használtam egylovétű billenőcsövű golyóst; Blaser M. K95 Luxus egylovétű tömbzárast; Browning M. 1885 Low Wall és Pedersoli Sharps M. 1874 duplagolyóst; Antonio Zoli M. Savana kengyelkulcsost; Winchester M. 94-et és Savage M. 99-et, de legtöbbet tolozárasokkal hoztam teríték-re (Brno M. Fox, Tikka M. 65, Mauser M. 66S, Mannlicher-Schönauer M. 1950, ZKK-600, Steyr-Mannlicher M. L, Blaser M. R84). Ahogy a régi mondás tartja, va-

lamennyi rendszerű jó, csak lik iránt kell tartani!

Legyen-e céltávcsó a kiválasztott hajtásfegyveren? Van, aki erre a kérdésre kategorikus nemmel válaszolna, magam az ellentáborba tartozom. Mert legtöbbször egyéb vadászatokon a céltávcsóhoz szoktak. Egy kisebb nagyítású optika gyorsabb célra kapást tesz lehetővé, hiszen csak a szálkeresztet kell összehozni a vaddal. Nyílt irányzéknál viszont három dolgot kell egyeztetnünk: a vadat a célgömböt és az irányzék vátját. Ez rendszeres gyakorlás nélkül futó vadra nem is olyan egyszerű feladat. 1,5–3-szoros nagyítást tartok ideálisnak erre a feladatra, de a 4-szeres sem rossz, kivéve a kefesűrűket. Magam – kényeszerűségből – 6-szorost szintűgy alkalmaztam olykor, s hogy még kirívóbb dolgot említsek, Horthy Miklós 7x64-es, hajtásban is parádésan forgatott Mauserére 8-szoros céltávcsó volt szerelve.

Van, aki a különböző piros pontos irányzékok híve, idetartozik pl. az Aimpoint M. 7000 L, Inter Aims M. One V, Ultra Dot M. 25 stb. Vagy egyáltalán nem rendelkeznek nagyítással, vagy pedig kismértékűvel, 2-szeressel olykor. Aki szereti ezeket, azt cseppet sem akarom lebeszélni róluk, de nekem valahogy „nem jöttek be”. Jobban lövök céltávcsóval.

Végezetül, akármilyen kaliberű, rendszerű, irányzék-kal szerelt a puská, fő dolog, hogy jó kapású, kiegyensúlyozott darab legyen. Hiszen igen gyakran mozgásban lévő célra tüzelünk vele. Az sem baj, ha egy picit csőnehéz, akkor szilárdabban tapad a célra a szálkereszt. Vékonyka csövű, tusnehéz puskával sokkal nehezebb célozni – nem csupán futó vadra! –, mintha elől van a tömeg. Gyorsító teljesen felesleges rá, csak időt rabolna, ha lövés előtt minduntalan élesre kellene állítani. Könnyű elsülésű direkt elhúzású billentyűvel járunk a legjobban. Szíj a fegyveren megintcsak felesleges hajtásban állva, mert túlzott kényelemre buzdít. Ahelyett hogy kézben lenne állandóan a golyós, esetleg pont akkor van vállon, amikor élénk rohan a konda.

Legfontosabb pedig, hogy tökéletesen ismerjük fegyverünket, és jól bánjunk vele, amit csak gyakorlások által lehet elérni és szinten tartani. De ennek részletezése már egy másik cikk témája, feladata.

K. L.

Storcz Mátyás Kupa (véreb fővizsga)

A Pilisi Parkerdő Rt. Valkói erdőszete, 2004. február 28.

A Gödöllői-dombság vakító hótakaróval fogadta a szépszájú érdeklődőt az isaszegi vadászhasznál, február utolsó szombatjának reggelén. Az ünnepélyes megnyitón *Dalvári Vince*, a Pilisi Parkerdő Rt. vezérigazgató-helyettese, majd *Buzgó József*, a Magyar Véreb Egylet elnöke köszöntötte a megjelenteket. Mielőtt *dr. Monostori László* vezetőbíró ismertette volna a fővizsga lefolyását és bemutatta volna az induló kutyákat, vezetőiket, illetve a bírói köröket, *Fábián Gyula* emlékezett meg *Storcz Mátyásról*, a rendezvény névadójáról.

A neves szakemberről írott könyvéből vett idézetekkel mutatta be, miként alakult sorsa, szakmai pályafutása. Noha bajor származású volt, szabadságharcos és mártír ősei miatt mindig is magyarnak vallotta magát. 1883-ban került Gödöllőre, itt hamar megkedvelték, és jellegzetes alakjává vált a városnak. 16 éves korában vezette első vérebét. 1886-ban első osztályú vadászminősítést kapott. 1916-ban több kutyafajtára szakértői minősítéssel bízzák meg. 1929-ben, véreb-ről szóló könyve megírásakor ötvenéves vadászszolgálati évfordulóját töltötte be. Ez alkalomból az Egylet nevében *dr. Thurn-Rumbach István* ezüstből vert tölgyfalombot nyújtott át neki, kiemelve azokat az elévülhetetlen érdemeket, amelyeket a vérebvezetés és -tenyésztés terén szerzett. *Dr. Thurn-Rumbach István* és *id. Fuchs Antal* mellett *Storcz Mátyás* bábáskodott a Magyar Véreb Egylet megszületése felett is.

Életében a vad védelme volt az első számú szempont, ahogy abban az időben mondták, igazi vadóvó volt. 1938 májusában távozott kedvenc vérebei után, ahogy könyvében ír róluk: „*Rég porladoznak a nagy templom kertjében és várnak ott engem, hogy együttesen újra St. Hubertusnak hódolhassunk.*” Temetése napján madarak ezrei énekükkel búcsúztatták őt a temetőbe vezető úton.

A rendezvényt jelenlétével megtisztelte a kupa névadójának unokája, *Storcz Csaba* is. *Storcz Mátyás* 1935-ben már alapított egy díjat, és ezt a nemes hagyományt folytatva a család is egy különdíjat ajánlott fel a rendezvényre. A kupa első alkalommal került kiírásra.

Az elmúlt időszakban a Magyar Véreb Egylet közreműködésével megrendezett hazai és nemzetközi rendezvények lebonyolításában szerepet vállaló „senior” vérebvezetőknek biztosítottak ezzel indulási lehetőséget. Érdemes végignézni az indulók listáját, mert olyan nevekkal találkozhatunk, akik országos vagy regionális szinten rengeteget tesznek a vérebzés ügyéért.

Eredmények:

I. JUNG JENŐ, II. díj, 154 pont, Mefa Rt., *Heiteri Dölyfös Max* nevű hannoveri vérebével.

II. OZVÁRI ZOLTÁN, II. díj, 144 pont, SEFAG Rt., *Répcementi Nyomkereső Amanda* nevű hannoveri vérebével.

III. BUBÁN ISTVÁN, III. díj, 99 pont, Pilisi Parkerdő Rt., *Vadkövető Andor Csoki* nevű hannoveri vérebével.

IV. BUZGÓ JÓZSEF, III. díj, 84 pont, SEFAG Rt., *Körscsönyi Izabella* nevű hannoveri vérebével.

V. RADÓ ZOLTÁN, III. díj, 84 pont, Mefa Rt., *Körscsönyi Enke* nevű hannoveri vérebével.

Versenyen kívül indult még *Hugyecz Pál* a házigazda Pilisi Parkerdő Rt. gödöllői erdőszete képviselőjében, *Mohoskői Romi* nevű hannoveri vérebével. A ő munkája is eredményes volt, mellyel sikeres elővizsgát tett. *Bóhm István* Szarvaslesi Ádám kutyája nem végzett értékelhető munkát.

Az induló kutyák eddigi életteltjesítménye – az utánkeresések terén – 478 megtalált nagyvadnál tartott, ez a szám a fővizsga végére még héttel gyarapodott, ugyanis minden vad terítékre került.

Kammermann Péter

Jung Jenő a Storcz Mátyás Kupával és Ozvári Zoltán a Storcz család különdíjával.

(Kristán János felvétele)

Ausztrália, az óriási szigetország, nagyon messze esik Európától. De nemcsak messze van, hanem sok mindenben egészen más is. Az állatok, a természet is más, talán kegyetlenebb, mint Európában, de ugyanakkor csodaszép és érdekes. Azt mondják, hogy itt még a nap is másként süt, s mindennek más a színe, íze, szaga. A tősgyökeres ausztrál persze nem érzékeli ezt, csak a bevándorló vagy az idelátogató utazó. Nemcsak földrajzilag van Ausztrália messze Európától, hanem lakosainak életmódja, életfelfogása, szokásai miatt is.

Kiniglik dicsérete

Hangay György

A két évszázaddal ezelőtt megalapozott angolszász világ ma már ugyancsak megváltozott a föld minden tájáról ideérkező bevándorlók, s ezek között nem utolsósorban a magyarok révén. A mai Ausztrália egyedülálló világ, különös állataival, ember nem járta tájaival, furcsa városaival, multikulturális társadalmával. Ezt a világot lehet kritizálni, akár komolyan, akár humorral, de meg is lehet szeretni. Ausztrália nemcsak napsütésből, koalamaciból és aranyló homokú strandokból áll. Összetett világ, sokkal bonyolultabb, mint ahogy azt az utazási irodák felfogása szerint készített filmek mutatják.

Még a vadászat sem ugyanolyan, mint Európában vagy a föld bármely más táján. Már szóltam az ausztrál vadásatról egy előző írásomban, s ezúttal igyekszem, hogy ne bocsátkozzam ismétlésekbe. Csak annyit, hogy a vadászetika és általában a vadászzal kapcsolatos egész gondolkodásmód is más, alig emlékeztem az európaire vagy afrikaira.

Az ausztrál vadász nem is gyakran nevezi magát vadásznak, hanem inkább *shooter*-nek, azaz lövőnek vagy lövésznek. Már ez egymagában summázza az egészet: nem a vadászat hagyományos, az ausztrálok számára túlkomplikált, ceremónia jellegű fogalma, hanem inkább a lövészet, a fegyverforgatás szakértelme, technikája és mindenekfelett biztonsága a lényeg. Ez a gyakorlatban is meglátszik: a legtöbb ausztrál vadász nem szorul fegyverművesre, meg tudja oldani technikai problémáit, és általában kiváló lövő.

Az itteni férfiak természetéből, felfogásából ered aztán a jó shooter számára fontos fizikai tettekésség. Itt nem szokás panaszkodni a terep nehézsége vagy

bármilyen más esetleges kényelmetlenség miatt. A tábor legtöbbször csak a tűz mellett földre terített *swag*, azaz egy legtöbbször saját készítésű hálósák–gumiszi-vacs–ponyva kombinációjú fekvőhely, a konyha meg egy kormos *billy* – nem az, amire mi magyarok gondolunk –, egy kimustrált konzervdobozból barkácsolt drótfülű fazék. Ebben készül minden: tea, kávé, leves, de még az élesztő nélküli *dampier* is, ami az általunk ismert kenyér utánczata. A fő táplálék hús, természetesen amit a shooter maga lőtt. Mert térjünk a lényegre: az ausztrál vadászat fő célja a hús vadászat.

Ne fintorogjunk és ne ítéljük el a hús vadászt! A vadászat legősibb és legindokoltabb célja mindig is a hússzerzés volt. A XVIII. század Ausztráliájában, az első fehér telepesek majdhogy éhen nem haltak, így hát érthető, hogy a vadászat nem sportcélokat, hanem a pusztá megélhetést szolgálta. Az első nyulakat is a konyha számára hozták be, mégpedig már az *Első Flotta (First Fleet)* fegyencszállító hajóin. Igaz, ez az első szállítmány nem vadult el, de még szaporodni sem nagyon tudott, mert az éhes – de állattenyésztésben ugyancsak járattan – telepesek mind megették őket. Mégis, mintegy 50-60 évvel később, amikor a vadászat céljára behozott üreginyúl-állomány elképesztő mértékben elkezdett szaporodni, olyan apróvadbőség szakadt Ausztráliára, melyhez foghatót nem lehetett azóta sem találni a föld bármely más táján.

Mondhatjuk, hogy ez a betelepített apróvad az, mely az ausztrál vadászat legalapvetőbb tényezője még manapság is. Ennek vadászatával kezdődik a legtöbb shooter vadászkarrierje. S bármilyen átkozott csapása is az üregi nyúl az ausztrál mezőgaz-

(a szerző felvétele)

daságnak, mégis ez a szerény kis állat az, mely időszakban húst adott az egész országnak. Még a II. világháború idején is, amikor a sertés-, marha- és juhhús főleg a szövetségesek hadseregeinek, a háború sújtotta civileknek kellett, az ausztrál családok legtöbbször nyúlra élt. S bármilyen hihetetlen, de a sok millió nyulat, melyet az ország hentesüzleteiben árultak, egytől egyig vadászok gyűjtötték össze.

A legnépszerűbb kiniglivadász puska a kis .22-es, lehetőleg tisztességes távcsővel felszerelve, mely biztosítja a pontos lövést. Az ausztrál vadászok ugyanis, ha nem is nagy hagyománytisztelők, de megvetik azt, aki pontatlan lövésekkel megkínózza a vadat. Az ideális nyúlvadász egyetlen fejlődéssel szerzi zsákmányát. Ez nemcsak jó vadászhoz illő rendes munka, hanem szép, tiszta húst is hoz a konyhára! Mert hát ne felejtsük: ez a legnyomósabb indítók az ausztrál vadászatnak.

Nincs is olyan igazi vadász, aki ne tudná élvezni az ilyen ausztráliai nyúlvadászatok szépségeit. Nem trófeák kergetéséről van itt szó, hanem a jóformán minden szabályzat, törvény, engedély nélküli vadászat élvezetéről. Ausztráliában bárki kaphat sörétesre vagy vadászpuskára engedélyt, hacsak nem rosvott múltú vagy közveszélyes elmebeteg. Az irtatlan nagy birtokokon pedig vadászhat kedve szerint egész éven át, feltéve, hogy a tulajdonos beengedi. De az beengedi szívesen, sőt még örül is neki, hogy ha a vendég megszabadítja őt néhány kártevőtől, dúvadtól. Még szállást is ad legtöbbször, elalhat a vadász a majdnem minden farmon fellelhető birkanyíró tanyán vagy valamelyik másik, használaton kívül álló gazdasági épületben. Immáron négy évtizede vadászom Ausztráliá-

ban, de még egyetlenegyszer sem fordult elő, hogy a gazda ne engedett volna be. Pedig legtöbbször vadidegenként toppantam be a portára.

A kiniglizés legköltségesebb része az üzemanyag. A távolságok óriásiak, s mivel a legtöbb ausztrál a tengerparti nagyvárosok lakója, alig akad olyan vadász, kinek ne kellene pár száz, de gyakran akár ezer kilométert vagy többet is utaznia egy-egy vadászat kedvéért. Szerencsésnek mondhatom magam, hogy van egy nyulas helyem alig 300 km-re sydneyi otthonomtól, ahol ugyan a mesterségesen terjesztett nyúlvész megritkította már az egykor burjánzó állományt, de azért még mindig számíthatok pár tucatos terítékre, még a kevésbé szerencsés vadásznapiokon is.

Megvallom őszintén, én nem kizárólag .22-es vadászom nyúlra. Már csak azért sem, mert szégyenszemre évek óta nincs is ilyen puskám. Az utolsó egy Bajkál nevezetű szovjet gyártmány volt, amely vagy három évtizedes szolgálat után a szó szoros értelmében véve szétesett, s egy generáljavításra kár lett volna költeni, mert elkoptatott csövéből olyan összevissza repkedtek a golyók, hogy csak a szerencsén múlott egy-egy meglepően célba találó lövés. Így manapság egy BSA .222-t használok úgy nyúlra, mint róka. Nyúlra is csak akkor, ha a konyha számára dolgozom. Ha a gereznát preparálni akarom (pedagógiai szemléltető példányokat szoktam készíteni a szép, sűrű bundájú téli nyulakból), akkor bizony előveszem a sörétest. A jó öreg, megbízható tizenkettes 4-es vagy 6-os söréttel szép bőröket „termel” – hátránya csak annyi, hogy az ember sörétszemre harapva kicsit sürbben köpköd a nyúlpörkölt fogyasztása közben. No

meg az, hogy az ausztrál vadásztársak kissé lenézően vélekednek a söréttel való nyúlvadászatról. Szerintük csak .22-essel szabad kiniglit löni, s azt is legalább 100 méterről!

A .222-essel való vadászat eléggé kényelmes dolog, igaz, türelmet igénylő. A technika egyszerű: keresni kell egy jó kilátóhelyet, melyről be lehet látni legalább egy fél négyzetkilométernyi területet. Innen aztán, kényelmesen elhelyezkedve, távcsővel pásztázhatom a terepet. A legjobb nyúllévhely a régi legelő, melyet itt-ott benőttek már a vadmalna bokrai. Ilyenből sok van Ausztráliában, a farmer legnagyobb keserűségére, mert a vadmalna nemcsak hogy marha- és juhkínzó, ehetetlen gyomnövénynek számít, hanem szinte mágnesként vonzza a nyulakat is. A málnás bozót földre boruló tuskés gubanca, sűrű lombja kiváló búvóhelyet biztosít a nyulaknak, s ezek mindig biztonságban érzik magukat, ha csak egy-két ugrásra távolodnak el a bokroktól.

Általában nem kell sokáig várnom, sőt, ha csendben, óvatosan foglalom el helyemet, néhány kinigli észre sem vesz, nyugodtan csipegetik a fűvet, tőlem alig 80-100 méterre. Hasra fekvé, jó komótosan, nyugodtan célozva biztos a találat, mondhatom, majdnem mindig. Mert az a „majdnem” – az azért mindig fennáll... Kicsi ám az a nyúlfej, ha 100 méteres vagy akár nagyobb távolság választ el tőle! Még a 8-szoros céltávcsőn át is. De nem is baj ez, mert így legalább csak két eshetőség van: vagy eltalálok, vagy tisztán elhibázom. A .222-es „egylövéses” fegyver, bárhová megy a golyó, azonnal végleges az eredmény. Nincs síró, csúnyán sebzett állat, nincs utánakeresés és egyéb elkeverítő, pancser munkát korigálódó dolog. Ha meg mellészáll a lövedék, akkor csak lyukat fúrok a legelő földjébe, a nyuszi meg megússza egy kis szívdobogással. Így is jó, jön majd helyette másik!

Mert a legérdekesebb része ennek a fajta vadászatnak az, hogy minden lövés után nyúlmentes lesz ugyan a porond, de néhány perc elteltével egy-egy merészebb kinigli csak kibújik a málnásból, hogy körülnézzen, mitől is ijedt úgy meg az imént. Fontos természetesen, hogy a vadász ne hagyja el helyét, no meg az, hogy igyekezzen megjegyezni, hol is vannak a lőtt állatok.

Aztán az is megesik, hogy a lövések hangja más-

TENGERDI VADÁSZATSZERVEZŐ IRODA

18-06-47 BALATONMÁRIAFÜRDŐ, VILMA U. 9.
TEL: 36/ 9398-207 ; FAX: 85/ 376-810

Web: www.tengerd.hu ; E-mail: info@tengerd.hu

Ízeltő programajánlatainkból:

Oroszország	5 vadásznapi 1 szibériai bak	2540 \$
Kazahsztán	7 vadásznapi 1 kőszáli bak	2990 €-től
Namibia	7 vadásznapi 5 vad	2375 €-től
Dél-Afrika	8 vadásznapi 7 vad	2395 €-től
Tanzánia	7 vadásznapi 1 kafferbika	5800 \$

További célszágok: Zambia, Mongólia, Új-Zéland, Kirgizia, Kanada,
Kérésére utánvétellel postázzuk reklámfilmünket!

féle vadászt is előcsalogat. Négy lábú vadász ez, puszkája sincs, csak jó füle, orra, szeme és éles fogai! Nem másra gondolok, mint a vörös rókára. Akárcsak a kinigli, ezt is úgy telepítették ide Angliából és Európából, s mint a legtöbb ilyen bevándorló, ez is olyannyira elszaporodott, hogy végül is az ausztrál őshonos állatvilág egyik legnagyobb ellenségévé vált. Nem válogatós, nemcsak az apróbb erszényeseket, madarakat és hidegvérű állatokat irtja, hanem szerencsére a nyulakat is. Intelligens állat, hamar megtanulta, hogy a lövöldözés gyakran sebesült, dögre lőtt áldozatai könnyű zsákmányt jelentenek. Ha nem veszem észre idejében, biztos elcsen egyet a meglőtt nyulak közül – amit nem is bánnék, végül is nekem sincs több jogom a zsákmányhoz, mint neki. De a rókából is szép preparátum lesz, nevezhetnénk akár trófeának is, no meg hát a természetvédő vadásznak kötelessége is ritkítani a dúvadállományt!

Az ausztráliai kiniglivadász nemcsak ilyen céllövésből áll természetesen, hanem ha a hasunkra is gondolunk, másfajta munkából is. A zsákmányt tanácsos minél előbb megnyúzni, zsigerelni, alaposan megtisztítani és sűrű háló védelme alatt jó szellős helyen hűteni. Sok vadászati útmutató azt javallja, hogy a testüreget zsigerelés után csak töröljük tisztára fűcsmóval, esetleg ronggyal vagy papírtörülközővel. Szerintem jobb azt rendesen megmosni, ne maradjon még nyoma sem szennynek, szőrnek, bélsárnak vagy vizeletnek a húson. A szép tisztán tartott nyulat így aztán bármilyen módon elkészíthetjük, nem kell a „vad” ízét mindenféle erős fűszerekkel álcáznunk. A kinigli húsa fehér, ellentétben az izmosabb mezei nyúl vörös húzával, s könnyen emészthető, alacsony koleszterintartalma, igen zsirszegény. Mindkettőből pompás ételeket készíthetünk.

Alkotmányellenesnek találta az Alkotmánybíróság (AB) a vadászati törvény 36. szakaszát. A testület 2003. december 18-án kelteztet döntését, amelyet 2004. június 30-ai hatállyal megsemmisítette a

törvénynek a kóbor kutyák és macskák elpusztítását lehetővé tevő paragrafusát. Egyben fölhívta a jogalkotót, hogy a fenti időpontig teremtse meg a kérdés alkotmányos szabályozását.

Megmenekülnek a kóbor kutyák, macskák

Márok Tamás

Az idézett törvényi hely így szól: „A jogosult a vadállomány védelme érdekében elpusztíthatja (1) a gazdája hatókörén (ellenőrzésén, irányításán) kívülre, de attól legalább 200 méterre került, vagy az egyébként vadat űző kutyát, valamint (2) a legközelebbi lakott épülettől 200 méternél távolabb kóborló macskát.”

Az AB szerint a rendelkezés sérti a tulajdonhoz való jogot, amelyet az AB gyakorlata szerint csak a közérdekben és a közérdekekkel arányos módon lehet korlátozni. Sérti még a tulajdonformák egyenlőségét, mert az állami tulajdont, a vadat előnyben részesíti a magántulajdonnal, a kóbor kutyával és macskával szemben. Azt is kifogásolták, hogy a kóbor kutya és macska fogalma nincs pontosan meghatározva, továbbá, hogy a 200 métert a gyakorlatban nehéz ellenőrizni. A rendelkezés, mondja az ítélet, különbséget tesz a magántulajdonban is, amikor a tiltja az állatterelő, a rendőrségi, határőrségi, vámőrségi, vadász- és megkülönböztető jelzéssel ellátott vakvezető kutyák elpusztítását. *Bihari Mihály* alkotmánybíró különvéleményében azt hangoztatta, hogy ezzel a kérdéssel nem kellene foglalkozni az AB-nek, mert az nem alkotmányossági, csak célszerűségi kérdés, ehhez *Harmany Attila* is csatlakozott.

Kutyabajok

A kóbor kutyák lelővése az egyik legforróbb vita a vadászok és a „civiliek” között. Azt senki nem vitatja, hogy a vadászterületre kijáró ebek komoly kárt tesznek a vadállományban. Jelenlétük azonban két okból különösen veszélyes. 1. Magyarországon nem élnek nagyragadozók, ezért a vadon élő állatfajok nincsenek fölkészülve a védekezésre és a menekülésre. Ezért a kóbor kutya megjelenése a területen különösen nagy stresszt jelent nekik. 2. A kutyák sokszor csapatban, kerítve vadásznak, egyikük eláll, a másik(ak) pedig ráhajt(anak). Ezt diktálja nekik az ösztönük.

A vadászati törvény címében ez szerepel: „a vad védelméről”. A törvényalkotó is elismeri, hogy a vadállomány hazánk nemzeti kincse. A vadászható fajok ugyanolyan természeti értéket képviselnek, mint a védettek, ezért védelmük érdekében indokolt az állattartók korlátozása. A kóbor kutyák (és macskák) pedig

természetesen ugyanúgy megölik és megeszik a védett, mint a vadászható fajokat, ugyanúgy kifosztják fészkeiket.

Nem elhanyagolható a kérdés humán- és állategészségügyi része. A kóbor kutyák nem egy alkalommal haraptak meg tanyasi, falusi embereket. A veszettség ellen a Tisza vonaláig már immunizálták a rókaállományt, de a Tiszántúlon még előfordul ez a betegség, amelyet a kutyák is hordozhatnak. Ráadásul a már immunizált területeken megjelentek más, emberre veszélyes halálos betegségek, amelyeket a rókák mellett a kóbor kutyák és macskák terjeszhetnek. Szegednek például az elvileg immunizált részén az utóbbi időben kétszer is veszett rókát találtak bent a városban. Könnyen lehet, hogy az állatok déli szomszédunktól jöttek át, ahol nincs immunizálás. Hasonló veszély több határszakaszunkon fennáll.

A „kóbor kutya” valóban nem egyértelmű fogalom. Jelentheti az állandóan a vadászterületen élő gazdátlan ebet éppúgy, mint mondjuk a tanyáról vagy a faluból kijárót. Számtalanszor előfordul, hogy (elsősorban városi) emberek teherre vált kutyájukat egyszerűen kiteszik az út szélén. Az ilyen eb, sőt gyakran ebek, érdeklődve jönnek oda az autóhoz. Jobb érzésű vadász nehezen emel rájuk puskát, ám vajmi kevés az esély, hogy új gazdát találjanak, és annál valószínűbb, hogy hamarosan elvadulnak, és rájönnek, hogy maguknak kell ebéket fogni.

A leggyakoribb probléma, hogy a vadászok lelövik a kijáró kutyákat, s ezt a tulajdonosok sérelmezik, különösen, ha a megsebzett, megsörétezett kutya hazamenekül. Fölmerül azonban a kutyatartó felelőssége is, aki nem köti meg, zárja el csatangoló kedvű ebét, vagy nem akaszt koloncot a nyakába.

Gyakran előfordul, hogy a gazda is ott van a területen lévő kutya közelében. Ám az eb elszalad egy nyúl vagy őz után. Ilyenkor elvileg lelőhető, de a veszekedés is borítékolható. Az is megesik, hogy a kutya közelében ott van ugyan a gazda, de a vadász nem látja. Ez nagy veszélyt jelent, különösen golyólövés esetén. Tavaly novemberben Pusztavacson történt egy ilyen baleset, a kutya gazdáját lábán lőtték.

Ebben az esetben a vadászok tőlük telhető körülmé-

intéssel jártak el, a baleset oka fatális véletlen volt. Ám el kell ismernünk: olyik kutyalövő vadásznak néha indokolatlanul viszket az ujjá. Kutyalövéskor nagy körültekintéssel kell eljárni. Több helyen bevált gyakorlat, hogy a vadászok figyelmeztetik a kijáró kutya gazdáját, és csak akkor lövik le az állatot, ha az ismételt megjelenik a területen. Fajtatizta eb – különösen vadász-kutya – esetében még visszafogottabbnak kell lenni.

Eredményes a vérebesek újítása. Néhány éve a hajszára engedett vérebre széles, színes nyakörvet tesznek, amely – bár randa – messziről látható. Így a kutyát idegenek is könnyen fölismerhetik, és nagy valószínűséggel nem fognak rálőni, nem akarják agyonverni.

Mi a megoldás?

Az AB a jogalkotót alkotmányos szabályozás kialakítására hívja föl. A döntő feladat az FVM Vadászati és Halászati Főosztályára hárul, az ő feladatuk a megnyugtató szabályozás kidolgozása. Szerintem ennek alapja csak az emberi élet, az egészség, utána pedig a vadállomány jogos védelme lehet.

Ám lehet, hogy a megoldáshoz több hatóság együttműködésére lesz szükség. Elképzelhető például hogy a kutyatartókat arra kötelezzük, hogy vadászterületen csak poráron sétáltassák kedvencüket. Ezzel együtt a települések közelében kijelölhetnénk olyan területeket, ahol a kutyák szabadon futathatók. (Több város is alkotott ilyen rendeletet saját belterületére vonatkozóan.) Ezeket a vadban szegény részeket a vadászatra jogosultakkal konzultálva jelölnék ki, s itt tilos volna a kutyalövés.

Leszögezhetnénk, hogy a koloncot viselő ebet tilos elpusztítani.

A kutyások szorgalmazták, hogy minden ebet azonosító chippel lássanak el. Ennek vadászati szempontból is nagy haszna volna, hisz a területre kitett kutyák azonosíthatók lennének, lelketlen gazdáik pedig kegyetlen büntetők. Ennek visszatartó ereje lenne.

Esetleg érdemes volna államilag támogatni a csapdázást. Az élvefogó csapdába került kutyát el lehetne vinni a sintértelepre, ahol egy ideig megőriznék, s gazdája érte mehetne. A csapdázás elterjesztése jó módja volna egyéb ragadozófajok apasztásának is.

Egyben azonban bizonyos vagyok: a jogalkotónak valamit tennie kell. Ha ugyanis ezt elmulasztja, könnyen megjósolhatók a következmények. A vadállomány védelme súlyosan sérülne. Ugyanakkor a vadászatra jogosultak titokban továbbra is elpusztítanák a kóbor állatokat, s a mégis napvilágra került esetek nyomán pereskedések sora indulna meg. Botrányok garmadája, vadászattellenes újságcikkek tömege. És ez senkinek sem érdeke.

Szerdahelyi VADÁSZBOLT

kis- és nagykereskedés

**Kényelem és elegancia
a vadászatban is...**

6500 Baja, Árpád tér 1.
Tel.: 00-36-79/424-929
Fax: 79/424-927
Mobil: 06-30/299-2237
E-mail: le_chameau_baja@hu.inter.net

Ökológiáról dióhéjban.I.

A vad és környezete

Minden agrártevékenység – legyen az szántóföldi növénytermesztés, állattenyésztés, kertészet, szőlő- és gyümölcsstermesztés, erdészet, vadgazdálkodás vagy haltenyésztés – a szabad természetben vagy annak hatásaitól függően zajlik le. Az agrárszakembert, tehát az erdészt, mezőgazdát, a vadgazdát azonban szakmai tevékenysége szempontjából munkája során a természeti környezet kölcsönhatásai érdeklik leginkább, hiszen csak ilyen ismeretekkel felvértezve tud magatartásában és intézkedéseiben szakszerűen dolgozni, eljárni. Ezeknek a hatásoknak és visszahatásoknak egy része alattomosan és hosszabb időre elhúzódóan jelentkezik, másrészt a ma már észlelhető retorziók okait sem tudjuk megfelelően feltárni, mert viszonylag kevés az ezt segítő környezetbiológiai (ökológiai ismeretünk), nem ismerjük eléggé környezetünk biológiai törvényszerűségeit. Meglévő ismereteink sem eléggé közismertek ahhoz, hogy azokat munkánk során munkaterületünkön, vagy akár vadászként, természetjáróként, magánemberként rendszeresen alkalmazni tudnánk.

Hogy ezeket a hibákat és hiányosságokat kiküszöbölhessük, a természet és az emberei beavatkozás közötti konfliktusokat elkerülhessük, ökonómiai ismereteinket szükségszerűen, tehát ökológiai ismeretekkel kell kiegészítenünk. Ezért a következő fő kérdésekre kell választ keresnünk:

1. Milyen törvényszerűségek jellemzik az ember által nem vagy kevésbé háborgatott természeti környezet fennmaradását (a természet háztartását)?

2. Hogyan hat az ember termelő munkája, tevékenysége arra a környezetre, amelyben a munkáját folytatja?

3. Hogyan lehet a nem kívánatos változásokat elkerülni, megakadályozni, tompítani, korrigálni?

A mezőgazdaságban, az erdőgazdálkodásban, melyek részének tekintjük a vadgazdálkodást is, össze kell hangolni a vállalatok közötti tevékenységet, és mindezt a változó környezeti feltételekhez és a piaci igényekhez kell igazítani. Amíg az empirikus, tehát a tapasztalatok alapján a változásokat utólagosan elemző módszerek erre nem adtak lehetőséget, addig ma a rendszerszemléleti megközelítéssel, magukat a változásokat tanulmányozva, az okokat és a törvényszerűségeket feltárva, előre jelezni kívánjuk a változások irányát, a termelést átfogó kölcsönhatási rendszernek tekintjük. Meglepően hasonló rendszert tár fel az ökológia a szabad természetről, talán nem véletlen, hogy a rendszerelmélet megalapozása a magyar származású neves biológus, *Bertalanfy*, nevéhez fűződik.

Egy emberi beavatkozástól mentes erdő vagy tiszta vízü halastó ugyanúgy rendszernek tekinthető, mint egy gazdaság, a rendszerekre jellemző általános sajátosságokkal. Ilyenek a részek közötti kölcsönhatások és ebből fakadó új tulajdonságok, amelyek a rendszer tevékenységét gerjesztik és a produkcióját adják, a kettő közötti transzformáció, ami az átalakítási, feldolgozási, hasznosítási folyamatokat egyesíti magában mint strukturális szerkezeti jelleg, a differenciáltság, tehát a diverzitás kapcsán. A rendszernek ezeket a sajátosságait a szabad természet háztartásában is megfigyelhetjük és érvényre juttathatjuk. Az ökológia éppen ennek a bonyolult rendszernek a jellegzetességeit és működésének ebből fakadó törvényszerűségeit kutatja, azzal a céllal, hogy az így nyert ismeretek a gyakorlat javára hasznosíthatók legyenek.

A rendszer fogalmán tehát az egymással dinamikus kölcsönhatásban lévő elemeknek, dolgoknak valamilyen szerves együttesét értjük, amelyre bizonyos háttérrel és működési egység a jellemző. Az élőlény, illetve az élőlények sokaságával működő ökológiai rendszer nyílt rendszer, mert környezetükkel anyag- és energiakicserélő kapcsolatban vannak. Az agrárszakembernek, erdésznek, vadgazdának dialógust kell folytatnia azzal a természeti környezettel, ahol a termelőmunkát irányítja. Ha figyelmen kívül hagyja a talajt, a vizet, a levegőt és az itt található életközösségek létét, dinamikájának törvényszerűségeit és az emberi hatásokkal szembeni tűrőképességét, akkor az óhatatlanul visszahat az ember munkájára és életére.

Megállapíthatjuk tehát, hogy maga az ökológia – mint fogalom, kifejezés – nagyon leegyszerűsítve környezetbiológiát jelent, tehát vizsgálja a környezet és az élőlények kapcsolatát, egymásra hatását, kölcsönös egymásra hatását. Azért jogos ez a kifejezés, mert az élőlény is hat a környezetre, nemcsak a környezet az élőlényre. Végül soron minden élőlény és rendszer közelebbi vagy távolabbi kapcsolatban áll a környezet faktoraival. A földterület differenciáltsága következtében azonban mégis többé-kevésbé elhatárolt, adott körzetekre szűkül, tehát lokális kölcsönhatások jönnek létre és kerülnek előtérbe.

Azt a többé-kevésbé elhatárolható körzetet, amely egy adott élőlénycsoport, populáció, életközösség számára életfeltételeket nyújt, és amely a hatások és visszahatások révén kölcsönkapcsolatban áll azokkal, *biotóp*nak, tehát élőhelynek nevezzük.

Egy adott biotópban azonban sokféle élőlény számos egyede, individuuma él együtt, szaporodási közösségeket, populációkat alkotva, és a különböző együtt élő fajok populációi külön-külön nemcsak a biotóppal, tehát az élőhellyel, hanem egymással is bonyolult kölcsönhatásban és egymásra utaltságban, életközösségben élnek. Egy adott biotóp életközösségét *biocönózis*nak nevezzük. A biotóp és az ezen élő biocönózisok az élő és élettelen hatótényezőkkel – a biotikus és az abiotikus ökológiai faktorokkal – egy ökológiai hatásrendszert, *ökoszisztémát* alkotnak.

A rendszeren belül egy-egy faj egyedei számára a környezetet az a hatásrendszer adja, amelyben az élettelen, tehát az abiotikus faktorokat a biotóp szolgáltatja, az élő, tehát a biotikus faktorok pedig az itt élő biocönózisnak a tagjaitól származnak. A biocönózis maga igen sokféle élőlény együttesét jelenti.

Minden biotópban találunk mikroorganizmusokat, növényeket és állatokat. A biocönózisok tehát a mikrobák cönózisára, a fitocönózisra és a zoocönózisra tagolhatók. Biotóp egyrészt életteret, közeget ad a biocönózis tagjai számára – ilyen a talaj, a víz és a levegő –, ezenkívül fizikai, kémiai és biológiai ha-

NIMRÓD VADHÍVÓ
30/387-4013

⑥ **CSALSÍPOK**
⑤

vaddisznóhívó, kombinált őz, suta, gidasírás, róka-egér, róka-nyúlsírás, róka-menyéhang, vadkacsa, szalonka, kutya-síp diófából, szaruból
—1600 és 3500 Ft—
közötti áron.

Részletes árlista

Biztonságtechnikai kis- és nagyker

④ **Fegyver-szekrények**

④ **páncél-szekrények**

Mabisz
minősítéssel

②
29 000 Ft-tól
(+ áfa)

SAFEX Kft.

1078
Budapest,
Nefelejcs u. 38.

Tel./fax:
1/351-0111

Mobil:
20/9316-887

www.safex.hu
info@safex.hu

tásokkal befolyásolja az élőlények tevékenységét. A biocönózis tehát a mikrobák, a növények és az állatok életközösségéből tevődik össze. Az ökoszisztéma tehát adott biotóphoz kötött biocönózis hatásrendszerét és ennek időben történő dinamikus változását jelenti. Ez a fogalom azért fontos számunkra, mert az ökológia törvényszerűségeit csak tér-idő szerkezetben, tehát adott rendszerekben tudjuk eredményesen vizsgálni, felismerni és hasznosítani.

Minden ökoszisztémát a szerkezetével, tehát a *struktúrájával*, működésével, tehát *funkciójával* és a benne lejátszódó folyamatok változásával, *dinamikájával* jellemezhetünk. Amint korábban említettem, ha ezeket az általánosságban közölt és vizsgált adatokat, jelenségeket leszűkítjük bizonyos fajokra, esetleg vadászható és nem vadászható vadfajokra, akkor *vadászati ökológiáról* beszélünk. Itt már nem globálisan, hanem általánosságban élőlényekről beszélünk, hanem szakterületünk kérdéseit fogjuk megvizsgálni.

Karakas István
vadgazd. szakmérnök

Teleki Sámuel vadásznaplójából A lovagias orrszarvú

Dr. Vojnits András

A történelemből jól ismert erdélyi főnemesi családból származó *Teleki Sámuel gróf* – a kancellári ág utolsó férfitagja –, aki a fekete földrészt addig ismeretlen vidékeit fedezte fel 1887–88-ban, mint korának egyik leghíresebb és legsikeresebb vadásza minden bizonynyal „egyszerűen csak” sáromberki kastélyának gyűjteményét akarta kiegészíteni az afrikai nagyvadak tróféáival, amikor először ötlött fel benne egy egzotikus utazás gondolata. Bizalmas barátja, a tragikus sorsú Rudolf trónörökös – nem mellékesen a Magyar Földrajzi Társaság egyik alapítója – volt az, akinek ösztönzésére olyan előkészületekbe kezdett, amelyekből csakhamar egy tudományos igényű, nagyszabású felfedező út körvonalai bontakoztak ki. Az ő ajánlására vette maga mellé a pozsonyi származású német sorhajóhadnagyot, *Ludwig von Höhnelt*, aki mint képzett geodéta a „fehér foltok” kiváló térképeit rajzolta meg, majd hazatértük után megírta az expedíció történetét *Teleki Sámuel gróf felfedező útja Kelet-Afrika egyenlítői vidékein 1887–1888-ban* címen.

Teleki Sámuelnek vérben lehetett a vadászat szeretete. Az erdélyi mágnások hagyományos sportján, a főúri birtokokon rendezett medvevadászatokon kezdetben apjával együtt vett részt. A medvevadászat nemcsak nevezetes eseménynek, a legfényesebb főúri passzióknak, hanem politikai boszorkánykonyhának is számított, ahol sok minden fontos dolog dőlt el. (Nota bene, ez ma sincsen másképpen...) Teleki mint képviselő ismerkedett meg Rudolf trónörökösrel, ilyen minőségében hívta meg birtokára, Görgényszentimrére, medvevadászatra. Rudolf hét őszt töltött Erdélyben, és nemcsak feleségét, Stefániát, hanem Lipót bajor főherceget, Ferenc Ferdinándot, vagy éppen az angol trónörökösöt is magával vitte. Mivel közismert volt, hogy Rudolf igen jó szívvel van a magyarok iránt, és barátsága Telekivel egyre jobban elmélyült – például nagy kirándulást tettek a Szaharában, a beduinok között –, a kapcsolat politikai jelentőséget is kapott. Önkéntelenül arra gondol az ember: mi lett volna, ha Rudolf nem hal meg, ha ő lesz az „apostoli király”, ha...? De hát a történelemben sincsen ha...

Ebben az időben már volt példa egzotikus vadászatokra, bár ezek természetesen mindvégig különlegeseknek számítottak. *Andrássy Manó gróf* 1851-ben Ceylonban és Jáván, majd *Forgách Károly gróf, Ká-*

Széki Teleki Samu a nagy út elején (archív)

rolyi Gábor gróf, Széchenyi Béla gróf és Erdődy Gyula Észak-Afrikában vadásztak. Telekit nemcsak a főúri szeszély hajtotta. Tanulmányai során külföldi egyetemeken is megfordult, és több nyelvet elsajátított. Előkészületeit a hosszú útra már 1886 elején megkezdte; szuahéli nyelvből vett leckéket, megismerkedett a korszerű vadászfegyvertípusokkal, Angliában orvosi ismeretekkel bővítette tudását, térképeket és útikönyveket szerzett be. Ami pedig a fizikai rátermettséget illeti, ereje teljében volt a 41 éves, hatalmas termetű, 108 kg súlyú, a leírások szerint „őserejű” férfi.

Karavánja 300 teherhordót és 15 kísértől számlál, amikor 1887. január 23-án elhagyja Zanzibárt. Kétszáz ember később csatlakozik hozzájuk. A szökések és betegségek, végül pedig a kimerültség és az éhezés ugyan megtizedelik soraikat, de így is iszonyú teher nehezedik Teleki vállára, hiszen roppant feladat ennyi embert élelmezni. Höhnelt ugyan tehetségéhez mértén igyekszik segíteni, de peches és szerencsétlen vadász. Hol a visszarúgó fegyver töri el az orrát, máskor meg – pontosabban az út nagy részén – beteg, a feketék hordágyon cipelik. Pedig az ő vadászszerencséjére is szükség van, hiszen nem egy esetben csak a vadászcsákmány menti meg őket az éhhaláltól. Ahol vad sincs, heteken át bogyókkal, gyökerekkel és füvekkel táplálkoznak. Érthető hát az öröm, amikor vadbő területre érkeznek. Az pedig, „*hogy mennyi húst képesek a négerek felfalni, alig hihető*” – írja Höhnelt.

A hús vadászat szenvedő alanyai leginkább a vastagbőrűek voltak. Egyszerűen azért, mert nagyok voltak, és sok volt belőlük. Olyan sok, hogy azt elképzelni is

nehéz. Az orrszarvút, ezt az őslényre emlékeztető állatot, sokszor cserkelni sem kell, rendszeresen elállja a karaván útját. Ilyenkor mint súlyos szobrok dermednek mozdulatlanul „*az tromba állatok*”, és „*buta szemeket*” az emberekre meresztik. Höhnelt is „*csúnya állatoknak*” tartja őket. Bokros, bozótos területen ugyan nem veszélytelen a vadászata, véli Teleki, de különben „*lovagias*” állat, szuszogással és fúvással jelzi, hogy támad. Támadni viszont nagyon szeret. Ha pedig már lendületben van, megállíthatatlan, jön, mint egy tank. Még a fejlövés sem téríti el. Szerencsére csak a szaglása és hallása jó, de rövidlátó, ezért amikor megindul, az irányzéka általában rossz, és elvétí a vadászt. Általában... Mert éppen elég eltaposott vadászárról szól a fáma. Ha a *bvana mkubva* sikerrel jár, a táborból diadalvöltés hangzik, fellobbannak a tábortüzek, és valóságos népünnepély veszi kezdetét. Ilyenkor a vadászetikára sem adnak sokat; maga Teleki is lő „*kényszerűségből*” nőstény állatot kölykével együtt, és megállapítja, hogy utóbbi pecsenyéje „*a legpompásabb éték, porhanyós húsa a marhasültére emlékeztet*”.

Ma, amikor az orrszarvúkat a kipusztulás fenyegeti, Teleki Rudolfhoz írott leveleiben döbbenetes orrszarvúbőségről számol be. Két rövid útszakasz vadászcsákmánya 1888-ból: „*Lőttem ezen az úton 83 darab vadat, Rino 26, Elefánt 21, Bival 4, Zebra 11...*”; „*Lőttem a masai úton 21 Rinoceroszt, 4 bivalat, pár*

száz antilopot...”. Nem kevésbé tanulságos az előző év egyetlen hetének eseménysorozata sem. 1887. április 21.: „*Esőben megyünk vagy még másfél órányit, dombos, helyenként mocsaras vidéken, sok nyomot látunk, de vadat egyet sem. Újból vadászni indulunk. Höhnelt három lövéssel három rinoceroszt lő, de csak kettőt talál meg. Én két nagy rinoceroszt lőttem. Éjjel nagy eső. A tábor a Kilimandzsáró nyugati végében, patakparton van.*” Április 22.: „*Mára ittmaradunk, mert embe-remnek meg kell szárítani a húst. Höhnelttel vadászni megyek. Höhnelt megtámadja egy rinoceroszt, s közben egyik embere menekülés közben össze-vissza karcolja magát a bozótban. Én semmit sem látok. Höhnelt egy rinoceroszt lőtt.*” Április 23.: „*Indulás zuhogó esőben. Dél tájban tábor is verünk. Délután vadászni megyek, négy rinoceroszt látok. Meg kell őket kerülnem, de találkozom egy újabbal, amelyik rossz irányból fújó szélben épp felém tart. 150 lépésről észrevesz és menekül. Erős sebet ejtek rajta az 577-sel. Nagyon vérzik, de nem találom meg. A nyílt terepen látok még 22 zsiráfot is. Semmit sem tehetek. Hazafeléúton lövök egy rinoceroszt, ugyanakkor tölem 30 lépésnyire fúj-tatva vágott át három rinoceroszt a bozótoson, egyikükre rálőttem, de a szürkület beállta miatt ott kellett hogy hagyjam. Karo összetörte az evezőimet, Ali elégette a cipőmet, Gama elvesztett két sátorkötelet.*” Április 24.: „*Indulás a Lederik folyó mentén. Maszaj*

Két elefánt egy napon (archív)

terület, maszajok vezetnek át, akik rendkívül orcátlanok. Út közben hatalmas rinocéroszt lövök, majd kétszáz lépésről rálövök egy másikra is.” Április 25.: „Vadaktól nyüzsgő vidéken át. Legalább 30-40 struccot láttam, lövök három nagy gnút, egy zebrát és egy antilopot; még egyet, fekete sávval az oldalán, hasa fehér. Ez utóbbiból ezernyi hemzseg a vidéken, igen féltékeny és riadékonyak. Két órányira a tábortól jönnek a maszajok. Tiszteességes emberek... Körülsetálok a tábort. Sokszáz zebrát látok, néhány gnút. Este nagy eső.” Április 26.: „Vezetőink elvették az utat... Sok vadat látok, de egyetlen rinocéroszt sem, helyenként rengeteg zebrát. Átkelünk a patakon, a bozótokban letáborozunk. Höhnel rajzoláshoz fog, én vadászgatok. Egy dombról látom Höhnel, aki integet nekem, lemegek és mutat három bivalyt egy mélyedésben. 50 lépésnyire közelükbe lopóztam, rácéloztam egy fiatalabb bikára, s mikor rálövök, ugyanabban a pillanatban viharosan közeledik a fűben egy bivalycorda, úgy hatvan lépésnyire, az én fekete bikám elszalad, rácéloztam egy erős bikára, de nem találtam meg.” Április 27.: „Az utat újból eltévesztik, mint mindig, út nélkül Meru alá érkezünk ... Embereim ... nyolc nap óta vadhússal tartom őket.”

A földkerekség legnagyobb szárazföldi állata, az afrikai elefánt Telekiéket is lenyűgözi. „Mintha csak árnyékok volnának, úgy mozognak a hatalmas szürke hústömegek; a testes lábak megérintik a földet, de bár mi visszafojtott lélegzettel hallgattunk, egy hangot sem hallottunk, ami mozdulataikat kísérte” – Höhnel költői sorai nem túloznak, az elefántok képesek hangtalanul, mint valami szellemek, előbukkanni a sűrűből. Érdekes, hogy akkoriban is az északi területeken látták a legnagyobb agyaráú bikákat; leírásuk szerint, míg délen jó, ha 40-50 kilogrammot nyom egy agyar, súlyuk északon elérheti a 100-120 kilogrammot is. Ez ma sincsen másképpen, száz évvel később, mint a Teleki-expedíció nyomait követő Magyar Tudományos Afrika Expedíció tagja, magam is a Marsabitban láttam a leghosszabb agyarakat. Az az elefántcsókás változott meg, hogy gyakran vízben állva legelnek, a

vízínövényeket fogyasztják. Egy ilyen, legelő elefántot, amelynek „földig lógott” az agyara, próbálnak Telekiék kizavarni a vízből. Teleki gróf vagy egy tucat golyót lő ki a Winchesterből, de az állat rá sem hederít. Végül aztán úgy tűnik, hogy mégiscsak elgyöngült, melléveznek hát, hogy megadják a kegyelemlövést. Az elefánt azonban egészen más véleménnyel van a történekekről, felborítja a csónakot, ide-oda görgeti a sekély vízben, majd látható elégedettséggel elvonul. Máskor egy vízpart mentén vonuló nagy bikát vesznek üldözőbe. Időnként megsorozzák, de sem az 577-es kaliberű expressz, sem a 8-as puska golyóira nem reagál. Amikor aztán megelégedi a dolgot és szembe fordul üldözőivel, egy orrszarvú is kirohan a bozótosból. Telekiék ekkor „egy orrszarvú szarva és egy elefánt ormánya között kellett választania” – emlékszik vissza Höhnel. A gróftól legendás hidegvére ekkor sem hagyja el, a másodperc töredéke alatt felméri a helyzetet, és először az „aktuálisabb veszélyt” jelentő orrszarvút „semlegesíti”, hogy nyomban aztán az elefánt támadását fogadhassa.

A harmadik óriást, a vízilovat, alig háborgatják, az egész úton csak néhányat ejtenek el. A víziló nappal általában a vízben tartózkodik, és meglöve elmerül, elvész. Teleki sosem szórakozásból gyilkolja a vadakat, mint az időben sok angol „sportsman”, akik a szerencsétlen állatok haláltusájában gyönyörködnek – a víziló, mielőtt elmerül, hatalmas örvényt kavarva pörög a vízben –, majd otthagyják a tetemet. Ha Teleki Sámuel gróf meghúzza a ravaszt, annak más oka van: trófea, az expedíció élelmezése és tudományos gyűjtés. Vagy éppen önvédelem, legyen szó emberről vagy állatról. „A folytonos vigyázás ámitástól mindnyájunk nervusai odavoltak. Én egy hónapig nem vetköttem le – írja Teleki –, és folyton lábon éjjel-nappal őriztem embereim, hogy készen legyenek verekedni; másrészt a békét ne zavarják... A határon azonban, midőn a falukat elhagytuk, keresztül kellett lőni magunkat. Utolsó ütközetben 60 halott és két utolsó menetben 16 darab hullott ... itt már nem kellett diplomataizálni, kikuju és rinocérosz egyforma volt...”

A kilométer hosszú karaván a maszai szavannán, valamint közelharc (Höhnel könyve nyomán)

Legjobb fegyver gyakorolni

A légpuska

A háziveréb társaival együtt a tyúkudvarban ugrott, vígan csipegették a baromfieliséget. Nem lehetett messzebb tizenöt méternél, sőt tán valamivel közelebb is volt hozzám. Torkomban dobogó szívvel céloztam meg a kismadarat. Aztán elnyomtam a ravaszt, csattant a légpuska, a verébcsoport riadtan emelkedett a levegőbe, kivéve a kiszemelt

példányt. Az helyben maradt. A 620-as Slaviából kiröppető 4,5 mm-es szoknyás lövedék életem legelső vadászsákmányát szerezte meg számomra. Mindez valamivel több mint harminc esztendeje történt – pontosan 1973. október 30-án. Ettől az időponttól számolom vadászpályafutásomat.

Természetesen ma is könnyedén lehetne légfegyverrel verebet zsákmányolni, csak éppen nem szabad! Törvény tiltja, mert a háziveréb is felkerült a védett fajok listájára. Különbösen sem engedik vadra használni a légfegyvert, hisz a nagyvad eleve kiesik, apróvadat pedig csakis sörétes fegyverrel ejthetünk el. Eltérően mondjuk Nagy-Britanniától, ahol komoly hagyományai vannak a légfegyveres galambászásoknak, üregizéseknek stb. Újságok, könyvek jelennek meg ott ezzel kapcsolatban. Persze ahány ház, annyi szokás. Bele kell törődnünk, hogy hazánkban kizárólag célba lödözhetünk a légpuskánkkal. A magam részéről – amíg szabad volt – a verebeken kívül főleg balkáni gerléket ejtettem zsákmányul, és tán egy-két varjút. Van olyan ismerősöm, aki napjainkban zavaratlanul, sőt előszeretettel lödözi vele a vándorpatkányokat a disznóhizlaldánál, s ezt – gondolom – még a „legzöldebbek” sem kifogásolhatják.

Rátérve a légfegyvertartás mai hasznosságára, ez nem más, mint a különböző céltáblákra történő gyakorlás kitűnő lehetősége. Az üzletben engedély nélkül kapható ilyen puszkák torkolati energiája 7,5 joule alatti, tehát nincs komoly ereje. Erősebbre cserélni az eredeti rugót tilos, mert akkor már engedély nélküli lőfegyvertartásért felel a könnyelmű tulajdonos. És higgyük el, célba löni tökéletesen megfelel a gyárilag csökkentett ballisztikai teljesítményű darab is. Ez is balesetet okozhat, ha nem vigyázunk!

Gyakorláshoz elegendő egy nagyobb szoba, folyosó vagy akár udvar, megfelelő golyófogó alkalomszággal. Ha ezek a feltételek adóttak, akkor nyugodtan ve-

hetünk légfegyvert, s akár minden áldott nap tréningezhetünk. A lőszer hozzá igen olcsó. Ahhoz, hogy valaki a golyós puskát jól kezelje, a tárgyi feltételek mellett – jól belőtt fegyver – az elsütési technika elsajátítására és a jó találatok felett érzett magabiztosságra egyaránt szükség van.

Sokan jogosan átkozzák a légpuskás fiatalok egy részét. Azokat, akik véletlenül vagy készakarva belövik a szomszéd ablakát, énekesmadarakat zsákmányolnak, sőt mi több, a kertjükbe tévedt macskákat sebzik halálra. Azonban ha a szülők odafigyelnek, akkor ilyesmi nem fordulhat elő. Jó példával kell elől járni, és büntetni, ha muszáj.

Szükség van erre a „szerszámra”. Tilalmi időben, tavasszal akár házi versenyeket rendezhetnek a vadásztársaságok, a családtagok bevonásával, hiszen ez szintén fontos. Van olyan barátom, aki vidéken él, s megteheti, hogy minden reggeli után és lefekvés előtt rendszeresen 10-15 légpuskagolyót lőlapba küld. De meg is van az eredménye; ritkán hibáz nagyvadat a komoly fegyvereivel. Prima lőtudással kevesen szülnének, azt ugyanúgy el kell sajátítani, mint bármi más fontos dolgot. És csak állandó gyakorlat mellett tartható szinten készségünk.

Fő dolog, hogy amikor csak lehet, gyakoroljunk, fejlesszük löképeségünket. Így komoly nagyvadadászaton jóval kevesebbet fogunk hibázni, sebezni, hála ezért a sokak által leszólt, de kitűnő segítséget nyújtó légpuskánknak.

K. L.

KOS VADÁSBOLT • 269-4453

Április

„A várva várt erdei szalonkák e hó közepéig bizonyosan elérkeznek, s 10-12 napig tartózkodnak nálunk. Ha azonban elkésnek, akkor a szerint rövidebb ideig maradnak. (...) A vizslák ezen és talán még szélszerűbben a jövő hónapban párosítatnak, hogy következő évi júliusra esztendősek, s így legalkalmasabbak legyenek a szabadban való gyakorlatokra. A házi idomítás, mint beljebb az illető szakasznál a vizslatanításnál már mondtuk, már a kölyök fél éves korában kezdetét vévén.”

Vajda János, illetve „vadászírói néven” Cserszilvásy Ákos így írt a vadászirodalom egyik alapművének számító, négy kiadást is megért *A vadászat mestere* című könyvében az áprilisi vadászati tudnivalókról, még 1896-ban. Az idézet azért is különösen érdekes, mert eszerint bő évszázaddal ezelőtt hekkkel később érkeztek meg az erdei szalonkák, mint manapság! A mostani szakirodalom szerint ugyanis Magyarországra a szalonkák először március elején a Nagykanizsa–Barcs vonalon érkeznek, és az első példányok március 15–20. között érik el az Északi-középhegységet.

Áprilisban vadászhatók: őzbak (április 15-től), vaddisznó (kan, süldő, malac), erdei szalonka (április 10-ig), üregi nyúl, pézsmapocok, nyest-kutya, mosómedve, dolmányos varjú, szarka, szajkó.

Dátum	Nap		Hold	
	Kel	Nyugszik	Kel	Nyugszik
1. cs	5,22*	18,14*	13,21*	4,06*
2. p	5,20*	18,15*	14,36*	4,30*
3. szo	5,18*	18,17*	15,53*	4,50*
4. v	5,17*	18,18*	17,10*	5,08*
5. h	5,15*	18,20*	18,30*	5,26*
6. k	5,13*	18,21*	19,52*	5,45*
7. sze	5,11*	18,22*	21,18*	6,06*
8. cs	5,09*	18,24*	22,43*	6,33*
9. p	5,07*	18,25*	–	7,08*
10. szo	5,05*	18,27*	0,04*	7,54*
11. v	5,03*	18,28*	1,15*	8,54*
12. h	5,01*	18,29*	2,10*	10,06*
13. k	4,59*	18,31*	2,51*	11,23*
14. sze	4,57*	18,32*	3,22*	12,42*
15. cs	4,55*	18,34*	3,45*	13,58*
16. p	4,53*	18,35*	4,04*	15,12*
17. szo	4,51*	18,37*	4,21*	16,23*
18. v	4,50*	18,38*	4,37*	17,33*
19. h	4,48*	18,39*	4,52*	18,42*
20. k	4,46*	18,41*	5,09*	19,52*
21. sze	4,44*	18,42*	5,29*	21,01*
22. cs	4,42*	18,44*	5,53*	22,09*
23. p	4,41*	18,45*	6,23*	23,13*
24. szo	4,39*	18,46*	7,01*	–
25. v	4,37*	18,48*	7,49*	0,10*
26. h	4,35*	18,49*	8,46*	0,58*
27. k	4,34*	18,51*	9,51*	1,37*
28. sze	4,32*	18,52*	11,01*	2,07*
29. cs	4,30*	18,53*	12,13*	2,32*
30. p	4,29*	18,55*	13,28*	2,53*

A nyári időszámítás alatt a *-gal jelölt időpontokhoz egy órát hozzá kell adni.

Április jobbára szeszélyes időjárásával tűnik ki a hónapok közül. Gyakran eshet az eső, ugyanakkor a tavasz ellenére még fagyhat is. A hónap legnagyobb ünnepe kétségkívül a húsvét. Neve a feudalizmus bűjtjeire vezethető vissza. Hosszú idő után ugyanis ekkor vehettek először húst magukhoz a hívők.

Amint sok egyházi ünnep, húsvét is „ráépült” a régebbi, csillagászati alapú tavaszünnepre. A tavaszi napéjegyenlőséghez, illetve a holdtöltehez kötődik. 325 óta mindig arra a vasárnapra esik, amely a tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltekor van. A legkorábbi húsvétnap március 22., míg a legkésőbbi április 25. A húsvéthoz kötődő tojás, piros tojás az örök megújulást jelképezi. A húsvéti nyúl is a szaporodás, megújulás jelképe, bár egyes kutatók szerint egy félrefordítás áll a háttérben. Az eredetileg német, gyöngytyúkhoz (*Haseluhhn*), illetve annak tojásához kötődő szokásról van szó. (A nyúl németül *Hase*).

Április 14-én szólal meg a néphit szerint a kakukk, s ekkor, a szép zöld vetés láttán kell jó időt jósolnia Tibornak.

Áprilisban már visszatérnek az énekesmadarak, s amint megérkeztek, rögvest udvarolni is kezdenek. Csak úgy zeng az erdő-mező a madárénektől. Némely fajok – például a gólyák – már fészkelnek is.

Megkezdődik a békanász is, tavak, tocsogók partján petézni gyülekeznek a zöld levelibékák, ásóbékák, varangyok és társaik. Sajnos ilyenkor az úttestre is rákeverednek, s ezrével pusztulnak el a gépkocsik kerekai alatt. Ebben az időszakban a vizenyős területek környékén vagy éppen az erdőszéleken óvatosan vezessünk!

KÉTNAPOS NAGYVADVADÁSZATI LEHETŐSÉG!

A Somogyi Erdészeti és Faipari Rt. április–május hónapban gímborjú- és vaddisznó- vagy őzbakvadászati lehetőséget kínál belföldi vadászok részére, nemcsak hétvégeken! A kétnapos, négy vadászati lehetőséget tartalmazó, bruttó 70 000 Ft-os programról érdeklődni a következő helyen lehet:

Tel.: 82/505-112 • Fax: 82/505-101
E-mail: simon.tamas@sefag.hu

SÓLYOM VADÁSZFEGYVER-JAVÍTÓ BT.

Vadászfegyverek szakszerű javítása, teljes felújítása, agyazás, távcső- és lámpaszereles.

Bizományosi vadászfegyverek árusítása

1031 Budapest, Keve u. 45/C
 (a Római Strandfürdő mögött)
 Tel.: 242-2104

REMETE VADÁSZBOLT

“ új és használt fegyverek értékesítése
 “ fotó- és videofelvétel készítése vadászatairól vagy bármilyen rendezvényről, analóg-digitális technikával.

2120 Dunakeszi, Fő út 69.
 30/919-4357
www.keszichannel.hu/remete/

A Diana Vadász-Felnőttképző Alapítványi Szakképző Iskola tanúsítványszám: 06-0015-03, intézmény-akkreditációs lajstromszám: 0486 (6640 Csongrád, Jókai M. u. 14., tel./fax: 63/483-790, 30/857-4245, e-mail: dianaszki@vnet.hu) folyamatosan szervezi felnőtteknek a

- Vadász-vadtenyésztő szakmunkás (2 év) OKJ 33 6203 02
- Vadász-vadtenyésztő szakmunkás és érettségire való felkészítés (3 év) OKJ 33 6203 02
- Vadgazdálkodási technikus (1 v. 2 év) OKJ 52 6203 02
- Vadász-vadtenyésztő mester (1 év)

- Vadászpuskaműves (2 év) OKJ 34 5237 01
- Környezet- és természetvédelmi szakmunkás (2 év) OKJ 33 7888 01
- Környezetvédelmi szakelőadó OKJ 52 5470 03
- Ezüstkalászos gazda OKJ 21 6201 02
- Aranykalászos gazda OKJ 32 6201 01
- Mezőgazdasági vállalkozó OKJ 32 6201 02
- Halász OKJ 31 6272 01

tanfolyamokat, amelyek munkaviszony mellett is végezhetők.
 A tandíjat vagy egy részét a munkaügyi központok téríthetik.
 Érdeklődni a fenti címen vagy telefonszámon lehet.

A Weidmann Kft. a nyugat-magyarországi határ mentén, Vas, Zala, Veszprém és Győr-Moson-Sopron megyében, kb. 200 ezer hektáros területen főként nagyvadra vadászatot. Különösen gazdag e területek szarvas-, őz- és vaddisznóállománya. Apróvadás vadászat tőlük mintegy 150-250 km-re lévő területeken lehetséges, de igény szerint Magyarország bármely területén, minden vadászható vadfajra szervez vadászatot. Lehetőség van egyéni, illetve kollektív vadászatra (vaddisznó hajtóvadászat), de egy-egy időszakra szóló szerződés alapján ún. „csomag” vásárlására is (igény szerinti konstrukció kidolgozásával segítünk elképzelései megvalósításában).

Részletes információ és árjegyzék a
www.weidmann.hu
 internetes oldalon található.
weidmann@axelero.hu

Igazán jó vadászatot nehéz kutya nélkül elképzelni. Szükség van rá az apróvad vadászatánál, amikor apportírozni kell, a nagyvadnál, hiszen a jó kutya állja a vadat, vagy éppen a vérvomon csapázik. Ám melyik kutya a jó kutya? Nos, ahhoz, hogy ebünk a lehetőségekhez képest a legjobb legyen, még az előtt tájékozódni kell, mielőtt megszületne. Ismernünk kell a szukát, a tenyészkant, és persze a gazdát is, hiszen nem mindegy, milyen körülmények között jön világra az alom. Cikkünkben tehát a vadászkutya-tenyésztés és -vásárlás legelső fázisáról, a tenyészállatokról és a fedeztetésről írunk.

Májusi számunkból...

Májusban már töretlenül vadászhatunk. Valóban töretlenül? Aligha! Hiszen a töret átadása, elhelyezése szinte kötelező rítus. Persze nem csupán egyféle töretet ismerünk, s azt sem árt tudni, mikor melyiket kell és illik elhelyezni. Cikkünkben mindez kiderül.

Tagadhatatlan, hogy – a vaddisznó mellett – legjelentősebb nagyvadunk az őz. Csaknem minden területünkön jelen van, így elejtése a legtöbb vadász számára nem elérhetetlen álom. Igen ám, de hogyan vadászunk rá? Autóból figyeljük meg, netán cserkeljük rá? S mikor löjük? Legyünk kinn a területen vadászidényének első napján, ami sok szakember szerint még korai, hiszen nem minden példány tisztította le agancsát? Esetleg csak májusban ejtsük zsákmányul? Vajon a vetemény, takarás mennyire nehezíti meg e „kis nagyvad” vadászatát? Egyáltalán mikor és hol keressünk őzet? Májusi számunkban a fenti kérdésekre is választ kapunk.

CONT-ECO KFT.

9700 Szombathely, Szent Gellért u. 17.
Tel./fax: 94/325-672
conteco@axelero.hu • www.cont-eco.hu

Elektromos és mechanikus
vadkárrelhárító kerítések építése,
villanypásztorok kis- és nagykereskedelme.

**KIVITELEZÉS • KERESKEDELEM
SZOLGÁLTATÁS**

Kiss and Kolláth

2120 Dunakeszi, Fóti út 23. • Tel.: (27) 540-160 • Fax: (27) 540-161
E-mail: kollath@mail.digitel2002.hu • www.kollath.hu

Fagony
VADÁSZBOLT

2600 Vác, Széchenyi u. 3-7.
(az OTP mögött)
Tel./fax: 06-27/305-345
M-akt: 06-30/990-9900

- Golyós, sörétes löszerek, fegyverek,
- Zeiss... stb. kereső és céltávcsövek,
- vadászruházat, bakancsok, csizmak, cipők,
- török, bicskák, ajándéktárgyak,
- és egyéb vadászati kiegészítők széles választékával várjuk kedves vásárlóinkat!

KRIEGHOFF SAUER ZEISS

Hegyaljai Vadászbolt

Budapest XIII. Visegrádi u. 9. sz.
/volt MAVAD bolt/
Tel: 239-1333, 06-30/9515-663

Árukészletünk:

- golyós és sörétes vadászfegyverek
- gáz - riadó és maroklégfegyverek
- légfegyverek, főbert pisztolyok
- kereső és fegyver távcsövek
- golyós és sörétes löszerek
- egyéb vadászati kiegészítők, távcsövek
- minőség vadászruházat
- ajándéktárgyak
- bizományosi fegyverek értékesítése

Aki üzletünkben 300 ezer forint feletti vásárlással rendelkezik a bakonyi területen egy vaddisznó vadászatot.

Szolgáltatásaink:

Fegyver javító műhelyünkben megvizsgáljuk Karoly /világja minden típusú fegyvereket, tisztítást, karbantartást, felújítást.

Üzletünkben pontosan leterelt fegyverekkel várjuk az érdeklődő vadászokat.

Nyitva tartás: hétfő – péntek: 09-17-ig szombat: 09-13-ig

Tisztelettel várjuk vásárlóinkat.

...hogy mindent tisztán lásson!

IR 780 WP
vizálló
2,4x nagyítás

IR 750
fémváz
2x nagyítás

éjjellátók

IR 760
3,1x nagyítás

Vivitar®

látcsövek

8x56

9x60

ERVA

Fotó-Optika Canon Fótószaküzlet
1072 Budapest, Klauzál tér 13.

Tel.: (1) 352-8183, (1) 352-8191, (1) 461-0889 • Fax: (1) 461-0890

www.ervafoto.hu • www.vivitar.com